Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 131 (1131) ♦ Вівторок, 18 липня 1995 року ♦ Ціна договірна

Балансуємо на канаті з жердиною МВФ

Учора в Києві розпочала роботу місія Міжнародного валютного фонду. Мета — вивчити ситуацію в Україні, а також разом з українським урядом розробити макроекономічні показники на друге півріччя. Про це заявив «Інтерфаксу» постійний представник МВФ в Україні Алекс Сундаков.

(Подробиці читайте на 12-й стор.).

Між нами стіни не буде. Навіть китайської

На запрошення Верховної Ради України в нашій державі перебуває делегація Китайської Народної Республіки на чолі із заступником Голови Постійного комітету Всекитайських зборів народних представників Ван Ханьпіном. Уперше після проголошення незалежності України до нас приїхали такі високоповажні гості.

Голова ВР Олександр Мороз під час зустрічі з Ван Ханьпіном зазначив, що нещодавній приїзд Прем'єр-міністра Китаю та нинішній візит свідчать: почалося будівництво міцних україно-китайських відносин. У розширенні їх надзвичайно зацікавлені українські парламентарії, оскільки вважають Китай одним із найперспективніших партнерів. При Верховній Раді України вже створено українсько-китайську групу.

Український селянин – не Христос. Але народ наш нагодує

Що з тим селянином тільки не виробляють: і зарплати місяцями не видають, і за здану продукцію не виплачують, і соціальними благами обділяють. А він усе терпеливо витримує і робить своє одвічне діло: вирощує хліб і годує народ.

Усі ці незлагоди переживають і трудівники КСП «Височанське», що у селі Високому Борзнянського району на Чернігівщині. Добрива, насіння, пальне, всілякі хімікати доводиться діставати і вибивати. І тільки завдяки наполегливості колективу та його керівника Олександра Лисенка вдалося вчасно й високоякісно провести всі польові роботи, виростити добрий врожай. На жнивах, які недавно розпочалися, хлібороби збирають більш як по 40 центнерів з гектара. «Височанське» успішно виконає всі зобов'язання перед державою, а отже, і перед народом...

На фото: голова КСП Олександр Лисенко; механізатори Олександр Кошленко, Сергій Миколаєнко, Володимир Стрижак, Микола Семенов, Василь Логунков, Сергій Щербина та головний агроном Микола Іваницький.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Президенти домовились як жити далі

Україно-білоруський Договір про дружбу, добросусідство та співробітництво буде підписано під час розпочатого вчора візиту Президента Леоніда Кучми до Мінська. Напередодні візиту Президент України висловив упевненість у необхідності тісного співробітництва з Білоруссю. Готова до підписання низка угод. На переговорах президентів України та Білорусі особливу увагу буде приділено питанням розширення співробітництва в торгово-економічній галузі та ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Передбачається, що президенти проведуть також спільні переговори з виконавчим секретарем СНД Іваном Коротченею.

Головний проект — в Україні

Завершився візит в Україну делегації Румунії на чолі з державним секретарем МЗС Румунії Марчелом Діну. Перебування його в Україні було викликане, за словами самого гостя, потребою усунути перешкоди, що виникли на шляху до зустрічі президентів обох країн, які мають підписати головні міждержавні документи.

Під час зустрічі М. Діну з групою українських парламентаріїв, очолюваною головою Комісії у закордонних справах і зв'язках з СНД Б. Олійником, зазначалася важливість двостороннього співробітництва. Так, найбільший для себе економічний проект, в основі якого — збагачення криворізької залізної руди і виробництво залізорудного концентрату, Румунія має в Україні. За словами М. Діну, з тих країн, які ще за часів Радянського Союзу брали участь у розробці цього проекту, тепер співробітничають тільки Україна та Румунія. Участь у ньому закордонних інвестицій в Україну — 800 млн. доларів, а в реалізації проекту беруть участь 4 тисячі румунських робітників.

ПАР нам не загрожує. Ми їй — тим паче

Угоду про військово-технічне співробітництво між військовими відомствами двох країн передбачається підписати в ході офіційного візиту в Україну військової делегації Південно-Африканської Республіки на чолі з міністром оборони ПАР Джо Модісе. Плануються зустрічі південноафриканського військового міністра, який перебуватиме в Україні з 16 по 20 липня, з Президентом і Прем'єр-міністром України, міністром закордонних справ і міністром машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії.

Учора відбулись переговори глав військових відомств України і ПАР.

Властям за санітарію — «двійка»

Епідемічна ситуація з холерою у Миколаївській області залишається вкрай напруженою. У цьому зв'язку Головне санепідуправління звернулося з листом до обласних сануправлінь. В ньому, зокрема, зазначалося, що Міністерство охорони здоров'я здійснило перевірку об'єктів громадського харчування, торгівлі та лікувально-профілактичних установ обласного центру та районів, якою встановлено, що розпорядження уряду від 16 червня цього року виконуються незадовільно.

Незважаючи на заборону, люди купаються і ловлять рибу. Квасом, пивом, молоком торгують з грубим порушенням протиепідемічного режиму. В Будинку дитини та геріатричному інтернаті сталося групове зараження холерою. Надзвичайно низька дієвість санітарно-освітньої роботи серед населення. У листі як небезпечні названо Сімферополь, Харків, Луганськ та населені пункти по Дунаю, Дністру, Південному Бугу, Інгулу, Інгульцю, Дніпру, Сіверському Донцю в межах Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької, Дніпропетровської, Донецької та Луганської областей і на узбережжі Чорного та Азовського морів.

Виступ Голови Верховної Ради України Олександра МОРОЗА

на заключному пленарному засіданні третьої сесії Верховної Ради 14 липня 1995 року

Шановні депутати!

Завершується робота третьої сесії Верховної Ради України. Підсумовуючи зроблене, хотілося б насамперед наголосити, що попри всю складність соціально-економічної ситуації ми все-таки рухалися вперед. Продовжувалося становлення і утвердження вищого законодавчого органу України як невід'ємного чинника і гаранта демократичних перетворень у нашій державі. Продовжувався пошук ефективніших форм і методів діяльності вищого законодавчого органу, його структурних підрозділів. Більшого досвіду професійної парламентської роботи набули народні депутати. Все це сприяло активізації законотворчої діяльності.

Кілька слів про показники нашої роботи. На 101 пленарному засіданні Верховної Ради розглянуто 410 питань. У результаті їх обговорення Верховна Рада ухвалила 97 законів та 177 постанов, що більше, ніж на першій та другій сесіях, разом взятих. Крім того, 36 законопроектів прийнято в першому читанні. Я не хотів би, аби на основі статистики робили висновки про ефективність чи неефективність роботи Верховної Ради. Однак і це свідчить про інтенсивність діяльності комісій та Верховної Ради в цілому.

Ратифіковано понад 20 важливих міждержавних угод та конвенцій. Прийнято такі важливі закони, як про Державний бюджет на 1995 рік, про бюджетну систему України, про оплату праці, про виключну морську економічну зону, про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку, про зв'язок, про екологічну експертизу, про надання статусу гірським населеним пунктам України і т. д.

Ряд важливих питань врегульовано постановами Верховної Ради. Так, зокрема, визначено основні напрями бюджетної політики на 1996 рік; перелік об'єктів, які не підлягають приватизації у зв'язку з їх загальнодержавним значенням; затверджено положення про захист прав споживачів. Прийнято постанови щодо створення сприятливих економічних умов для проведення весняно-польових робіт у 1995 році; щодо оздоровлення й відпочинку дітей тощо.

Прийняття цих та інших законів і постанов створює умови, ширшу правову базу для соціально-економічних перетворень.

Верховна Рада заслухала щорічну економічну доповідь Президента України. Було прийнято ряд законодавчих актів, які сприяли врегулюванню політико-правової ситуації в Автономній Республіці Крим.

Важливим фактором збереження політичної стабільності в суспільстві, кроком до розв'язання проблем розподілу функцій влад стало підписання Конституційного договору між Верховною Радою та Президентом України про основні засади, організацію та функціонування державної влади і місцевого самоврядування на період до прийняття нової Конституції України.

Верховна Рада здійснювала свої контрольні функції. Заслухано звіти Президії Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Фонду державного майна, Генерального прокурора України, розглянуто питання про хід виконання ряду постанов стосовно соціального захисту населення.

Започатковано проведення дня уряду, парламентських слухань з найважливіших питань життя суспільства.

Тепер відносно економічного законодавства. Не можна не погодитись із Прем'єр-міністром України, що реальною основою розв'язання соціальних та економічних проблем є структурна перебудова української економіки. Проте проведення таких змін — справа не одного дня і навіть року. Але вже зараз треба невідкладно створювати законодавчу базу, сприяючи уряду у виправленні наслідків, так би мовити, структурної перебудови навпаки, від якої за останні роки найбільше постраждали науковомісткі та високотехнологічні галузі, які до того ж давали найбільші надходження до бюджету. Це тим більш актуально, оскільки перше півріччя цього року не внесло позитивних моментів у ситуацію. Соціально-економічні результати за цей період, на жаль, є гіршими, ніж минулого року, хоч об'єктивних підстав для цього, можна сказати, не було.

І тому зрозумілою є позиція Президента України щодо необхідності корекції курсу економічних реформ. Ця позиція знайшла свої відображення і в Плані-проспекті діяльності Кабінету Міністрів України. Важливо, аби за час, що залишився, постійні комісії і фракції, народні депутати, які мають свої пропозиції, доповнення, зауваження щодо діяльності уряду, надіслали їх до Кабінету Міністрів. Цим самим ми не лише зробимо потрібну всім справу, але й продовжимо добру традицію, яка започатковується. Я хотів би сказати: традицію співпраці між законодавчою та виконавчою владою, основи якої з'явилися в ході роботи третьої сесії Верховної Ради України.

Що стосується питань Державного бюджету, то нам треба відпрацьовувати механізми реального дійового контролю за його виконанням. Не можна, щоб у державі один із ключових параметрів її життя, яким є бюджет, мінявся чотири рази на рік.

По різних секторах економіки і суспільного життя (я міг би зробити стосовно цього аналіз) — скрізь нам потрібно підводити міцну законодавчу базу під ті перетворення, яких сьогодні потребує наше суспільство.

Необхідно посилити вимогливість як до юридичного, так і до економічного обгрунтування законопроектів, які вносяться на розгляд Верховної Ради. Сьогодні діють не тільки норми Регламенту, згідно з якими без економічних розрахунків не повинен розглядатися жоден законопроект, а й норми Закону «Про постійні комісії Верховної Ради України», які дають останнім великі права при підготовці законопроектів. Та кому дається багато, з того треба і питати більше.

Зрештою, нам усім треба завжди пам'ятати, що Україна — частина Європи, частина її історії, культури, економіки. Щоб наше входження і подальша успішна діяльність у європейських структурах були реальністю, треба вже сьогодні гармонізувати своє законодавство з загальноєвропейським, залучати для цього кваліфікованих спеціалістів, співпрацювати з ЄС, Радою Європи.

Критично оцінюючи нашу роботу, слід сказати, що нерідко на заваді ставали політичні амбіції, низька дисципліна, брак діловитості. В мене є багато прикладів цього. Наведу лише один з них. У січні 1995 року постійні комісії Верховної Ради, адміністрація Президента та Кабінет Міністрів внесли орієнтовний перелік законодавчих актів, які пропонувалися на сесію Верховної Ради України. На жаль, визначення пріоритетності питань і черговості їх розгляду не було зроблено. Тобто і законодавча, і виконавча влада спрацювали за старою хибною схемою: демонстрували філософію намірів, а діяли не за планом, не прогнозовано, а наосліп і хаотично. Як наслідок — непослідовність розгляду законопроектів, їх запізніле подання, розгляд у сесійному залі «сирих» документів, що ми особливо спостерігали в останні дні.

Тому протягом липня—серпня відповідним підрозділам Секретаріату, апарату кожної з комісій необхідно провести серйозну аналітичну роботу і підготувати досконаліший орієнтовний перелік до розгляду на четвертій сесії Верховної Ради України. І головне: треба, щоб ефективно працював механізм контролю за підготовкою законопроектів і їх проходженням.

Окремо треба сказати про дисципліну сесійних засідань і дисципліну роботи комісій, дисципліну депутатів. Я думаю, що нам потрібно запровадити у себе практику парламентів наших сусідів, зокрема, Болгарського та інших держав, Конгресу США, де, зокрема, жорстко питають з депутатів за участь їх у роботі над законопроектами, і в тому числі за участь у парламентських засіданнях; де не відбуваються такі явища, які інколи спостерігаються в цьому залі.

Тому я переконаний, що Комісія з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів повинна внести відповідні пропозиції. І ми з четвертої сесії маємо ввести такий порядок, щоб кожен депутат відповідав за свою діяльність у Верховній Раді. А то у нас часто відбувається так, що тут, у залі, лише знайомі обличчя. Частина ж депутатів продовжує бути лише «шанованими гостями».

До початку четвертої сесії ми повинні остаточно вирішити питання про професіональну роботу депутатів, особливо тієї частини з них, котрі працюють в урядових структурах. Вони повинні працювати тут і свої знання, свій досвід вкладати у ті законопроекти, які ми готуємо. Бо весь час працювати за себе і за когось, хто в цей час вирішує якісь питання чи округу, чи свої особисті, я гадаю, далі ми не маємо права.

Я хотів би, щоб усі депутати, працюючи у Верховній Раді, готувалися і до довиборів у Верховну Раду, які відбудуться 10 грудня.

У даному випадку мене менше усього цікавить політичне єство. Повинні прийти до Верховної Ради професійно підготовлені депутати, здатні висококваліфіковано працювати, як і належить працювати у законодавчому органі.

Час, відпущений на адаптацію у Верховній Раді нинішнього скликання, минув. Мусимо констатувати, що рівень відповідальності частини членів комісій, їх керівників, працівників Секретаріату Верховної Ради ще далекий від оптимального.

Це стосується і вирішення побутових, господарських питань, організації роботи окремих підрозділів і координації їх дій та виконавчої дисципліни в цілому.

Значну частину цієї критики адресую керівництву Верховної Ради, собі особисто, її Президії і заступникам Голови Верховної Ради.

Ви знаєте, що з вересня заплановано обговорити звіти голів комісій. Цю роботу треба провести не формально, а принципово й вимогливо. При неспроможності організувати роботу комісії ставити питання про невідповідність посаді. Це ж стосується членів комісій, їх апарату. Актуальним є і питання про ротацію членів Президії Верховної Ради.

Я хочу сказати, навіть дискусія останнього дня свідчить про те, що частина голів комісій, виступаючи звідси, з трибуни, може відразу свої слова класти на тексти документів, законів і постанов, і їх навіть не треба корегувати, настільки переконливо, настільки аргументовано і настільки грамотно викладається позиція. І за будь-яких дискусій, за будь-яких складностей стосунків, які у нас є, незалежно від політичних поглядів, ми можемо сказати добре слово про голову комісії Суслова, котрий аргументовано відстоював свою позицію. Хоч вона часом і не збігається, наприклад, з думкою інших депутатів. Але чи завжди так працюють комісії? На жаль, не так.

Тому, очевидно, це питання теж назріло: треба комісіям, їх головам поліпшувати свою роботу. Бо, ще раз повторюю, час адаптації використано, і слід мати більшу віддачу від нашої роботи.

Законодавча діяльність Верховної Ради визначальною мірою залежить від взаємодії і узгодження питань між постійними комісіями. Тут іще багато невикористаних резервів.

Що стосується Секретаріату і Управління справами Верховної Ради, то тут, на жаль, переважає нерозуміння того, що Верховна Рада працює в нових умовах. Закон «Про державну службу» передбачає не тільки права, а й визначає досить широке коло обов'язків. Не передбачає тільки одного — індульгенції на спокійне, безтурботне життя і очікування, коли переоберуть уже цих депутатів, щоб можна було ще одержати новий рік на адаптацію. І так рік за роком, поки не прийде заслужена пенсія.

Тому я хотів би стосовно цього звернутися і до голів та членів комісій. Придивляйтеся також до своїх апаратів і, будь ласка, будьте до них вимогливі. Я не хочу огульно говорити, хоч я маю аналіз і конкретні приклади. Але ми повинні бути взаємновідповідальними, якщо хочемо, аби була результативною наша робота.

Між іншим, це означає необхідність навчання кадрів, підвищення їх кваліфікації, їх атестацію, що має бути основою для продовження або припинення роботи за контрактом як форми трудової угоди.

І окремо треба звернути увагу на те, що апарати і актив виборних представницьких органів, місцевих Рад також потребують, нарешті, організації роботи з ними. Підвищення кваліфікації, зокрема, ознайомлення з тими новими законодавчими актами, які ми вводимо. Раніше ці функції були покладені на недержавні органи. Тепер Верховна Рада як структура державна, зокрема її Секретаріат, мають зайнятися цією важливою для суспільства справою.

Шановні колеги! У липні виповнюється 5-та річниця з дня прийняття Верховною Радою попереднього скликання важливого документа, який значною мірою визначив дальший розвиток нашої держави. Це — Декларація про Державний суверенітет України. У ній знайшли своє втілення історична воля народу, його прагнення до демократичного суспільства і побудови правової держави, до політичної, економічної, соціальної, духовної незалежності України.

Думаю, було б доцільним у зв'язку з цим прийняти відповідне Звернення Верховної Ради України. (Текст звернення друкується в сьогоднішньому номері газети).

Підбиваючи підсумки роботи третьої сесії Верховної Ради України, вважаю доцільним звернути увагу народних депутатів на особливості політичної та економічної ситуації, на орієнтири, якими нам важливо керуватися в подальшій роботі. Зішлюсь на висновки та рекомендації науково-практичної конференції, проведеної з ініціативи Верховної Ради за активною участю Кабінету Міністрів, адміністрації Президента, провідних правознавців України. Цей поважний форум засвідчив, що в сучасний період найголовнішою проблемою є конституційна реформа, яка має завершитися ухваленням нової Конституції як Основного Закону України. Невідкладність практичного розв'язання кардинальних питань організації державної влади засвідчила і вчорашня гостра дискусія щодо формування Конституційного Суду.

Без утвердження демократичних принципів при визначенні форми державного устрою і державного управління, чіткої організації законодавчої, виконавчої і судової влади та системи місцевого самоврядування ми не зможемо подолати конституційно-правову кризу. А значить і здійснити всеохоплюючі політичні та економічні реформи. Проект, а вірніше проекти нової Конституції вимагають невідкладного опрацювання і розробки механізму прийняття Основного Закону.

Треба терміново розпочати роботу над загальнодержавними програмами з питань розвитку конституційного реформування державної влади в Україні, проблем взаємовідносин законодавчої, виконавчої та судової влади, територіальної організації державної влади і статусу органів місцевого самоврядування, основних напрямів реформування судової влади, функцій та статусу прокуратури, інститутів адвокатури в напрямі їх демократизації.

Під кутом зору конституційних та управлінських аспектів реформування державної влади необхідно розглядати весь процес законотворення. Ми зобов'язані докласти всіх зусиль, щоб нова Конституція України була прийнята в строки, визначені Конституційним договором.

І нарешті, шановні депутати, останнє. Ви йдете у відпустки. Але в цей час продовжуватимуть працювати комісії, Президія проводитиме свої засідання відповідно до Регламенту. Я просив би голів комісій врахувати необхідність підготовки законопроектів до четвертої сесії (крім тих, які вже готові) і у відпускний період. Щоб потім не виникла ситуація, яка була напередодні другої сесії, коли ми були готові працювати в сесійному режимі, але не були готові відповідні проекти законодавчих актів.

Також закликаю вас: будьте стримані, зважені в оцінках своєї діяльності і в оцінках діяльності своїх колег. В оцінках діяльності Верховної Ради і структур інших влад. Маю на увазі виконавчу.

Яка є сьогодні виконавча влада, не в останню чергу залежить і від нашої позиції, і від нашої роботи. Якщо ми говоримо про недоліки Кабінету Міністрів, то маємо на увазі і наші недоліки. Хоча і не всі збираються ділити відповідальність за наслідки нашої роботи.

Я знаю, що сьогодні може спрацювати стереотип: мовляв, бачите, депутати в такий складний період пішли у відпустки. Ви добре знаєте, як інколи злорадно використовується подібне. Хотів би закликати, аби ви були вище таких популістських або некоректних оцінок.

Більшості депутатів, котрі сидять у цьому залі, як Голова Верховної Ради хочу висловити вдячність за те, що вони не були байдужі до проблем, які розв'язувала Верховна Рада, добросовісно ставилися до виконання своїх обов'язків.

Я хотів би сказати слова вдячності тим, хто, скажемо так, послідовно підтримував позицію головуючого, зокрема при веденні засідань. Хотів би подякувати і тим, хто принципово виступав «проти».

Я вважаю, що це саме і є форма діяльності законодавчого органу, форма парламентської роботи. Подобається це кому чи не подобається, але іншою вона ніколи не буде. Іншої ніде немає. Вона може бути тільки такою: точаться дискусії і голосуванням визначається результат тих дискусій.

Саме тому ще раз хочу подякувати всім за вашу добросовісну працю, побажати, щоб ви за цей короткий період відпочили, щоб відчули потяг до роботи, до зустрічі тут, у цьому сесійному залі, аби затвердити план роботи четвертої сесії і успішно його виконати.

ЗВЕРНЕННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

до народу України з нагоди п'ятої річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України

Шановні співвітчизники !

П'ять років тому, 16 липня 1990 року, Верховна Рада України, виконуючи волю народу до побудови вільної незалежної держави, схвалила доленосний документ — Декларацію про державний суверенітет України. Декларація визначила долю і майбутнє всього українського народу, проголосила новий підхід до розуміння статусу України в системі міжнародних відносин.

На Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року народ підтвердив правильність вибору і остаточно вирішив питання про державну незалежність України.

Верховна Рада запевняє народ України, що основні засади державного устрою України, проголошені в Декларації, не підлягають перегляду. Ми маємо всіляко оберігати і відстоювати головний принцип побудови нашої держави — принцип народовладдя, формування органів влади народом, створювати умови для волевиявлення народу. Лише така держава може вважатися демократичною.

Нам необхідно ще багато зробити для остаточного втілення в державне життя проголошеного Декларацією принципу розподілу влад — принципу, який має дати гарантію від узурпації влади.

Виходячи з положень Декларації, ми і надалі будемо працювати над створенням міцної економіки, побудованої на рівності всіх форм власності, реформувати роль держави в економічних відносинах таким чином, щоб держава брала під захист права і свободи громадян, не обмежуючи при цьому приватний інтерес та ініціативу.

Ми зобов'язані послідовно відстоювати територіальну цілісність, недоторканність кордонів України, забезпечувати неухильне дотримання на її території законів, правопорядку, вести рішучу боротьбу із злочинністю. Ми маємо створити умови для збереження навколишнього середовища, всебічно сприяти вільному культурному і духовному розвитку народу України. Наша мета — створення суспільства, яке б гармонійно поєднувало інтереси держави і людини.

Зрозуміло, що реалізувати ці завдання можна тільки через консолідацію зусиль усіх верств населення в ім'я реального суверенітету України, тільки через натхненну працю кожного, тільки через зміцнення дисципліни, порядку, організованості. Лише за таких умов можна подолати кризові явища в економіці, нестабільність споживчого ринку, зберегти громадянський мир і злагоду, домогтися піднесення добробуту людей.

Вітаючи всіх з п'ятою річницею прийняття Декларації про державний суверенітет України, Верховна Рада України підтверджує свою рішучість і надалі робити все можливе для її втілення в реальне життя і закликає всіх громадян нашої незалежної держави зробити гідний внесок у вирішення цього історичного завдання.

м.Київ,
14 липня 1995 року.

Парламентська хроніка

Ще раз увільнили. Ще раз призначили

Денне засідання 14 липня

Народні депутати продовжили обговорення постанови Верховної Ради України щодо підсумків роботи спеціальної депутатської слідчої комісії, яка перевіряла Генеральну прокуратуру України. Колізія, що виникла після відомого указу Президента України про призначення виконуючим обов'язки Генпрокурора Владислава Дацюка, якого парламент звільнив від керівництва Генпрокуратурою, змусила депутатів ще раз повернутися до цього питання.

По суті, це був перший, але, певно, не останній випадок після підписання Конституційної угоди, її статті по-різному читають в Адміністрації Президента і у Верховній Раді. Як стало очевидним з указу та постанови, кожен вважав себе істиною в останній інстанції.

І все-таки після тривалих дебатів депутати прийшли до висновку, і на мою думку, цілком логічного, що трактувати статті того чи іншого закону має право лише Верховна Рада. Тому парламент проголосував за прийняття постанови про тлумачення статті 44, пункт 19, і статті 17 Закону «Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні». Визнано неможливим використання далі Дацюка на посаді Генпрокурора, тимчасово зупинено діяльність колегії Генпрокуратури до формування її на пропозицію призначеного Генпрокурора.

Потім на рейтингове голосування було поставлено три кандидатури. Найбільше голосів набрав Васильєв. За покладення на нього обов'язків генпрокурора проголосувала більшість депутатів. Тепер справа за тим, чи зможе він приступити до їх виконання. Адже не виключено, що команда Президента України знову витлумачить Конституційну угоду по-своєму, і тоді з'явиться ще один указ, який суперечитиме постанові Верховної Ради. І ще добре, коли це буде не нове протистояння між законодавчою і виконавчою владою, а лише наслідок відомого вислову: «де два юристи, там три думки, і всі правильні».

Затим парламентарії почали розгляд та обговорення комплексної програми розвитку паливно-енергетичного комплексу України в першому читанні. Щодо оцінки, то думки лунали різні. Одні депутати хвилювалися, що з її втіленням у життя Україна все одно не матиме гарантій на повну свою незалежність, а інші, навпаки, вважали, що тоді вона стане аж надто незалежною. Тобто знову в обговоренні важливого питання відчувався присмак політики, яку сповідують депутати різного ідеологічного спрямування. І все-таки більшість парламентаріїв підійшла до програми прагматично. Законопроект схвалено в першому читанні, відповідним комісіям і Кабінетові міністрів доручено доопрацювати його з урахуванням пропозицій і зауважень і подати на розгляд четвертій сесії.

Ратифіковано також структурну угоду між урядом України й Експортно-імпортним банком США, через який йтимуть кредити в Україну. Внесено також зміни у правила застосування Закону «Про оподаткування прибутку підприємств».

На закінчення пленарного засідання Голова Верховної Ради України Олександр Мороз підсумував роботу третьої сесії Верховної Ради України.

Парламент прийняв також відповідне звернення у зв'язку з п'ятою річницею проголошення Декларації про державну незалежність (суверенітет) України.

Василь ТУГЛУК.

У комісіях Верховної Ради України

Члени **Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією** взяли участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної конференції «Організаційно-правові проблеми економічної безпеки України та кадрове забезпечення їх вирішення», яка відбулася у Львові з ініціативи Львівського інституту внутрішніх справ при Українській академії внутрішніх справ за сприяння комісії і МВС України.

Учасники конференції, а серед них були провідні науковці в галузі права та економіки, керівники обласних підрозділів МВС по боротьбі з економічною злочинністю, розглянули три блоки питань економічної безпеки України — правові аспекти захисту економіки держави від злочинних посягань, проблеми запобігання та розкриття злочинів в економічній сфері, підготовки відповідних кадрів.

Перед учасниками конференції виступили заступник голови комісії І. Білас, секретар комісії Г. Старовойтова, головний консультант комісії М. Мельник. Наголошувалося, що організована злочинність і корупція реально загрожують національній безпеці України, і тому ця проблема потребує комплексного вирішення — правового, організаційного і кадрового.

Учасники конференції визнали за необхідне найближчим часом виробити загальнодержавну стратегію та систему боротьби з злочинністю в сфері економіки, а також вжити заходів для підвищення рівня та результативності законодавчого, наукового і, особливо, кадрового забезпечення ефективної боротьби у цьому напрямі.

Комісія з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів розглянула зауваження народних депутатів до проекту закону України «Про відкликання народного депутата України». Після доопрацювання він буде внесений на розгляд Верховної Ради у другому читанні.

Розглянувши депутатський запит народного депутата України В. Брита щодо підготовки та внесення на розгляд Верховної Ради питання про припинення повноважень депутатів, які не перейшли на постійну роботу до Верховної Ради відповідно до статті 13 підписаного 8 червня 1995 року Конституційного договору між Президентом і Верховною Радою України, комісія вирішила звернутися до депутатів, які не перейшли на постійну роботу, протягом місяця оформити трудові відносини з Верховною Радою, дотримуючись вимог законодавства та Конституційного договору.

Було проаналізовано і в цілому підтримано проект Постанови Президії Верховної Ради України «Про графік звітів постійних комісій Верховної Ради України». Однак члени комісії запропонували розпочати звіти комісій у вересні, з початком роботи 4-ї сесії Верховної Ради.

На засіданні комісії було обговорено неетичну поведінку на пленарному засіданні Верховної Ради 21 червня 1995 р. народних депутатів А. Зарудного та В. Чорновола. Ухвалено внести на розгляд Президії Верховної Ради проект Постанови Верховної Ради України «Про оголошення догани народним депутатам України за неетичну поведінку і систематичне недотримання вимог Регламенту».

Прес-служба Верховної Ради України.

Олесь ГОНЧАР

Непоправної втрати зазнала Україна — відійшов у вічність її великий син, патріарх української літератури, геніальний майстер слова, видатний громадський діяч, академік, Герой Соціалістичної Праці, лауреат Державної премії України ім.Т.Г.Шевченка, інших державних премій Олесь (Олександр) Терентійович Гончар.

О.Т.Гончар народився 3 квітня 1918 року в слободі Сухій Кобеляцького району Полтавської області. У 1938–1941 рр. навчався на філологічному факультеті Харківського університету. В 1941 р. добровольцем пішов на фронт.

Після закінчення Дніпропетровського університету навчався в аспірантурі Інституту літератури АН України, працював головним редактором журналу «Вітчизна». В 1959–1971 рр. був головою правління Спілки письменників України. Упродовж десятиліть очолював Українську Раду Миру.

Уже перший роман О.Гончара «Прапороносці» приніс широку славу авторові і всій українській літературі. Він перекладений на багато мов світу і витримав понад 150 видань.

О.Гончар був дуже чутливим до суспільно-політичних і духовних процесів, і це завжди вчасно і на високому художньому рівні відображав у своїх романах та повістях, які мали широкий резонанс в Україні, а також за її межами: «Людина і зброя», «Тронка», «Собор», «Циклон», «Берег любові», «Твоя зоря», «Бригантина» та інші.

У цих творах О.Гончар на повну силу свого таланту викрив культ особи, визначив шляхи і напрями сучасної цивілізації, відтворив моральний і духовний світ, з яким людина підійшла до третього тисячоліття. Його роман «Собор» піднісся над сірим безпросвіттям того часу і, як символічний дзвін, забив на сполох, віщуючи про необхідність духовного відродження нації.

Непроминуща значущість доробку Олеся Гончара полягає в тому, що письменник наближав сьогоднішній день України, якій повернуто історичну пам'ять, її власне минуле, а відтак і право на суверенне і вільне майбуття.

Адміністративно-партійна система не раз брутально мстилася О.Гончареві за його правдиве слово. Життя і творчість О.Гончара яскраво відтворюють драматичну долю українського письменника в умовах тоталітарного режиму.

О.Гончар був яскравим уособленням українського національного характеру, глибин історичної свідомості, духовності. У своїх творах він завжди орієнтувався на найвищі світові критерії та ідеали. Саме зважаючи на це, народ назвав його своїм воістину національним письменником. Водночас він дістав і широке міжнародне визнання, його було обрано Почесним доктором Альбертського (Едмонтон) та інших університетів.

Олесь Гончар був світочем української нації, з його іменем пов'язані найзнаменніші національно-відроджувальні події.

О.Гончар дбайливо ставився до молодих обдарованих літераторів, він виховав цілі покоління талановитих письменників.

Світла пам'ять про Олеся Гончара — великого письменника, видатного громадського діяча, чуйну і прекрасну людину, щирого друга навіки залишиться у вдячній пам'яті українського народу, в серцях рідних, друзів, мільйонів читачів.

Л.Д.Кучма, О.О.Мороз, Є.К.Марчук, Д.В.Табачник, І.Ф.Курас, О.М.Ткаченко, О.О.Дьомін, В.П.Пустовойтенко, М.В.Косів, Б.І.Олійник, Л.Г.Косаківський, Б.Є.Патон, Ю.М.Мушкетик, М.І.Залудяк, А.Т.Авдієвський, Д.М.Гнатюк, І.М.Дзюба, І.Ф.Драч, М.Г.Жулинський, П.А.Загребельний, М.З.Згуровський, Б.С.Зрезарцев, С.П.Колесник, З.В.Кулик, О.В.Лупій, Ф.Т.Моргун, Л.М.Новиченко, М.Я.Онуфрійчук, Д.В.Павличко, П.П.Толочко, П.Т.Тронько, В.М.Чорновіл, М.М.Яковина.

Священний Синод і Вища Церковна Рада Української Православної Церкви Київського Патріархату з глибоким сумом сповіщають, що 14 липня 1995 року о 20-й годині на 70-му році життя у Бозі спочив Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України ВОЛОДИМИР (Романюк).

Священний Синод закликає єпископат, клір та мирян Київського Патріархату піднести щирі молитви за спокій душі спочилого Святійшого Патріарха ВОЛОДИМИРА.

Чин поховання відбудеться у Свято-Володимирському соборі м. Києва 18 липня, у вівторок. Початок об 11-й годині після Божественної літургії.

ПРОБЛЕМИ Є. АЛЕ Є Й КРОКИ ДО ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Річниця президентства Леоніда КУЧМИ крізь призму макроекономіки

***Нинішнього** липня виповнюється рік відтоді, як Президентом було обрано Леоніда Кучму. Що за цей час зроблено, які маємо здобутки, а які проблеми не розв'язано, що потрібно зробити, щоб вивести економіку з кризи? Відповісти на ці та інші запитання ми попросили радника Президента України з питань макроекономіки Анатолія ГАЛЬЧИНСЬКОГО.*

— **Найістотніше те**, що вперше за роки незалежності вдалося органічно поєднати процеси економічного й політичного реформування. Коли вести мову про ринкове реформування економіки, то слід зазначити, що тут не завжди проявляли необхідну волю, проте не завжди для цього були належні передумови. Але з підписанням Конституційного договору ситуація змінилася.

Нині Президент є не лише главою держави, а й главою виконавчої влади. Тож зрозуміло, що ця ситуація таїть у собі і деяку небезпеку — є багато сил, які використовуватимуть найменшу невдачу Президента. Проте не треба і спрощувати ситуації, бо Конституційний договір лише створює можливості для компромісів, а сам компроміс потрібно творити щодня. Тобто щодня іти назустріч одне одному, співпрацювати. І сьогодні вже є багато прикладів такого руху назустріч, чого не було раніше. Скажімо, нещодавно парламент ухвалив основні напрями бюджетної політики на 1996 рік. І ніхто не заперечуватиме, що це — саме його повноваження. Але важливо відзначити те, що при цьому парламент врахував думку Президента, що дефіцит державного бюджету мають планувати у розмірах, визначених програмою Президента. А це дуже важливо, адже в нас вперше ще на початку липня визначено плановану цифру бюджетного дефіциту, що дає можливість працювати уряду, Міністерству фінансів. Тому я вважаю, що коли й надалі буде така узгодженість дій, то можна буде зробити багато більше, ніж за час, що минув.

Але що ж усе-таки зроблено за цей рік? Перш за все зазначив би, що в процесі ринкового перетворення економіки ми зробили надзвичайно серйозний крок у плані цінової лібералізації, а це головна проблема становлення ринку. І тут ми просунулися надзвичайно далеко. Сьогодні в Україні оптові і роздрібні ціни формуються переважно на ліберальній основі, але річ навіть не в цьому. Головне, що нам вдалося (з точки зору макроекономіки), в ціновій лібералізації наблизитися до світових цін, і перш за все це стосується енергоносіїв. Тут, зрозуміло, йдеться про ціни для промисловості. Наголошую на цьому тому, що це для нас — найскладніше питання. **А Росії ще доведеться пройти цим шляхом.** Так, сьогодні в нас тонна нафти без ПДВ коштує 99—106 доларів, а в Росії — 55—56, газ у нас для промисловості — 80 доларів, в Росії — 42. Або візьмімо плату за комунальні послуги. Якщо рік тому населення платило за газ в середньому 1—2 долари, а держава купувала його за 80, то сьогодні населення платить 25,2 долара, тоді як у Росії — 4,1. Те саме можна сказати і про вугілля. У нас тонна вугілля коштує понад 30 доларів, а це по суті світова ціна, тоді як у Росії — 16. Тож, як бачимо, на шляху ринкового перетворення економіки хоча й не безболісно, але дещо таки вдалося зробити. І я не знаю навіть політичних сил, які заперечували б це. Сьогодні також маємо стабільний валютний курс, який значною мірою відображає реальну вартість нашої грошової одиниці. А це теж вагомий результат. Але роботу тут ще не закінчено, і сьогодні, приміром, йдеться про децентралізацію валютного ринку. Якщо до цього додати кроки з лібералізації зовнішньої торгівлі, то можна сказати: Україна за цей рік істотно наблизиться до утвердження відкритої економіки. Нещодавно про це говорив Президент під час виступу в Німеччині. Крім того, до конкретних справ у галузі реформування економіки можна віднести й приватизаційні процеси. Не перебільшуючи зробленого, скажу, що в першому півріччі приватизація йшла повільніше, ніж передбачалося. Проте варто зазначити, що протягом цього часу відпрацьовували механізми і створювали відповідну інфраструктуру.

Кажучи про приватизацію, виокремив би ще Указ Президента про реформування земельних відносин. Останнім часом довкола цього питання було багато критичних розмов. Нещодавно Президент у Черкасах проводив нараду з головами обласних Рад колективних господарств (а це, як відомо, люди, які на першому етапі найбільше заперечували цей Указ). І для нас найбільшим відкриттям стало те, що всі учасники наради (навіть з Луганської області) у своїх виступах підтримали цей Указ. Тобто змінилося ставлення, перш за все керівників колективних господарств, до процесу роздержавлення землі. Хочу також зазначити, що виробленим у нас механізмом сьогодні зацікавилися і в інших країнах колишнього Союзу. Зауважу, що цей Указ створювали не під диктовку західних експертів, у чому нас часто звинувачують, створювали його вітчизняні фахівці. Потрібно лише поглиблювати цей процес. Тому черговим кроком став Указ про приватизацію земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Адже фактично й раніше вже торгували цими землями. Тому потрібно було оформити цей процес юридично.

Ще одним здобутком є фінансова стабілізація. І хоча тут досі дуже багато суперечностей, але, думаю, нині з погляду макроекономіки перш за все потрібно говорити про дефіцит бюджету. На мій погляд, ми вибрали найраціональнішу схему поетапного скорочення дефіциту. Раніше було як? На 1994 рік взагалі затвердили бездефіцитний бюджет, і знаємо, що з того вийшло: у серпні минулого року дефіцит становив 31,2 відсотка. Але в результаті великих зусиль до кінця року нам таки вдалося вийти на 9,6 відсотка. Виходячи з цього й було прийнято рішення, що 1995 року дефіцит держбюджету становитиме 8%, 1996 — 6%, 1997 — 4%. Це наша програма. Тож коли на нинішній рік було визначено 8 відсотків, пам'ятаємо, скільки було суперечок довкола цієї цифри. Але хоча нам і важко, поки що дотримуємося запланованих параметрів.

Повівши мову про цінову стабілізацію, зауважу: якщо в січні інфляція становила 21,2 % (а ще раніше — у листопаді минулого року — 74%), то сьогодні триває процес зниження інфляції. У травні ця цифра становила 7,4%, а в червні — 4,8%. За результатами півріччя плануємо вийти на 5% місячної інфляції. А зростання інфляції у червні на 0,2% (у травні інфляція становила 4,6%) пов'язане з тим, що на 16% зросла вартість комунальних послуг. Отже, йдеться про передбачуване зростання, а не так, як було раніше, коли держава не мала механізму стримування інфляції у заздалегідь визначених параметрах. Слід також зазначити, що нині рівень інфляції в Україні майже вдвічі нижчий, ніж у Росії. Отже, істотно знижено облікову ставку Національного банку. За цей час вдалося зробити деякі кроки зі створення ринкової інфраструктури. По-перше, запрацювала аграрна біржа. Сьогодні вона вже дала 100 мільйонів доларів, а це означає, що нам чи не вперше вдалося засіяти поля без чергової емісії. Крім того, за рахунок цього вдасться значно послабити інфляційний тиск, що традиційно постає під час збирання врожаю: сьогодні деяку його частину вже продано. Подруге, почав працювати ринок цінних паперів. Зокрема, запущено механізм розміщення державних цінних паперів, про що до цього дуже довго говорили. Чи, скажімо, прекрасне устаткування мала Українська фондова біржа, але, на жаль, його не використовували належно. Ніхто не звертав уваги на те, що біржа протягом трьох років котувала цінні папери тільки двох підприємств.

Сьогодні ситуація дещо змінилася, бо Указом Президента було зобов'язано Фонд держмайна передати туди акції частини підприємств.

Та все, про що говорили, — це, так би мовити, наші здобутки. А відповідаючи на запитання стосовно проблем, я загострив би увагу на такому: свого часу Президент проголосив курс на першочерговість фінансової стабілізації.

Це було в той час, коли, не розв'язавши цього питання, не варто було навіть і говорити про реформування економіки. Як відомо, перший квартал нинішнього року показав, що програму мінімум ми виконали. Але вже тоді було зрозуміло, що така політика відіграватиме позитивну роль лише протягом обмеженого відрізку часу. Саме тому після досягнення фінансової стабілізації було проголошено курс на корекцію економічних реформ. Передбачалося зберегти фінансову стабілізацію на макрорівні, але при цьому приділити максимальну увагу стабілізації фінансів низової ланки економіки.

Щоб це зробити, маємо стимулювати виробництво і проводити дійовішу соціальну політику, проте сьогодні мусимо констатувати, що протягом квітня — червня спостерігався серйозний спад виробництва. Це при тому, що торік у цей час промислове виробництво зростало. Отже, є загроза втратити ті здобутки, що їх мали в першому кварталі, а це, в свою чергу, може призвести до втрати фінансової стабілізації. Стає очевидним, що радикальні антиінфляційні методи потрібно застосовувати тоді, коли йдеться про значні величини, але коли рівень інфляції відносно невеликий, тоді самими лише монетарними інструментами справи не поправити. На жаль, ми не змогли вловити цього моменту, а тому я вважаю, що найближчим часом нам не вдасться зменшити інфляцію до 1—2 відсотків на місяць. Тут, дай Боже, не зірватися на черговий інфляційний виток. Саме тому пропонуємо, щоб до кінця року вийти не на один-два, а чотири-п'ять відсотків інфляції. Тобто вважаємо, що потрібно жити в реальному вимірі і дотримуватися політики здорового глузду. Проте деякі економісти сьогодні заявляють, що ми не можемо відступати від накресленого. Але чи є смисл у тому, щоб протягом кількох місяців протримати свій мундир у чистоті, а потім кинути його в багнюку? Якщо й далі вести мову про фінансову стабілізацію, то, думаю, треба ще раз наголосити на нових підходах до обслуговування дефіциту бюджету. Проаналізувавши джерела покриття шестивідсоткового дефіциту бюджету на 1996 рік, побачимо, що за рахунок кредитів Національного банку планowано покрити лише 1—2%, а решта припадає на фондовий ринок та іноземні кредити. А сьогодні, як відомо, до 90 відсотків кредитних ресурсів поглинає саме бюджет. Отже, з'являється надія, що надалі вони потраплятимуть безпосередньо до виробників. У цьому зв'язку доцільно згадати про промислову політику. На мій погляд, вона має бути багато активніша, і здійснювати її потрібно шляхом розроблення цільових програм, причому з міцним фінансовим підґрунтям. Звісно, такі програми були й раніше, але все це обмежувалося деклараціями. Якщо вести мову про кількість програм, то найперше маємо виходити з наявності фінансових ресурсів. Особливо хочу наголосити: під час розгляду таких програм треба серйозну увагу приділити питанню створення фінансово-промислових груп.

Нині конче потрібно також розібратися з підприємствами державної власності. Тобто провести відповідну градацію і вирішити, які підприємства фінансувати з бюджету. Адже в нас є кілька унікальних технологій, які можемо втратити назавжди. Цього допустити не можна, бо саме такі виробництва є, сказати б, обличчям держави. Тому, можливо, такі підприємства сьогодні слід перевести до рангу казенних і «витягувати» з кризи всією державою. Тепер над цим і працюємо.

Щодо інших підприємств, то, на мій погляд, потрібно форсувати їх корпоратизацію. Вважаю, що до здійснення грошової реформи нам узагалі треба провести примусову корпоратизацію з тим, щоб чітко відмежувати фінанси держави від фінансів підприємств, і нехай вони надалі розпочинають самостійне плавання. А нині ми знаємо безліч прикладів, коли підприємства господарюють непогано. Скажімо, в Ужгороді є завод електродвигунів, який 1991 року виробляв їх 40 тисяч штук, а тепер — більш як мільйон. І свою продукцію він експортує до 66 країн світу. Потрібно також запустити механізм банкрутства, нарешті, розпочати структурну перебудову економіки, бо, на превеликий жаль, поки що в цьому напрямі просунулися дуже мало.

Не можу обминути питання соціального захисту населення, бо в даному разі маємо говорити, що встановлення нормальної заробітної плати приведе не лише до поліпшення життя людей, а й істотно вплине на економічний розвиток загалом. Бо в економіці див не буває: мізерна зарплата призводить до того, що продукція залишається на складах, а це дуже позначається на виробництві. Тому я підтримував і підтримую всі кроки, пов'язані із збільшенням платоспроможності населення. Бо, скажімо, на Дніпровському металургійному комбінаті частка заробітної плати у собівартості продукції становить 1,9%, на Криворізькому металургійному комбінаті — 2,9%. Як бачимо, заробітна плата сьогодні не є інфляційним чинником. А підвищення заробітної плати — це стабільні відрахування до бюджету, Пенсійного фонду, стимулювання виробництва, соціальна стабільність, і цей перелік можна продовжувати. Хоча слід сказати і про деякі позитивні зрушення щодо цього. Зокрема, як свідчить аналіз, протягом п'яти місяців нинішнього року темпи зростання заробітної плати випереджали темпи інфляції. Тобто реальна заробітна плата зростала. А тому я не вважаю, що маємо просто сліпо збільшувати заробітну плату, як це часто пропонують. Бо, скажімо, у травні зарплата збільшилася на 12,7%, а інфляція становила 4,6%. І ми не розв'яжемо проблему реальної зарплати доти, доки у нас простоюватимуть підприємства, а їхні директори хвалитимуться, що зберегли колектив. На мою думку, таке підприємство не має перспектив. Тому потрібно думати, як розв'язувати проблему безробіття. Адже на таких підприємствах заробітна плата перестає бути стимулом до продуктивної праці. Тож я пропоную запровадити погодинну мінімальну заробітну плату, що відразу змінить ситуацію: якщо не зможуть заплатити високого погодинного мінімуму, то не триматимуть зайвих працівників. Бо, тримаючи людей без роботи, керівники підприємств роблять ведмежу послугу і собі, і державі.

На завершення хотів би наголосити на такому: на мій погляд, сьогодні недостатньо уваги приділяється формуванню ідеології, в тому числі й економічної. А нам сьогодні, як ніколи, потрібна активна ідеологія. Цим я хочу сказати, що проблема, яку Леонід Кучма поставив ще будучи Прем'єр-міністром: «Яке суспільство будувати?», не знята ще й сьогодні.

Записав Сергій ЛАВРЕНЮК.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про бюджетну систему Української РСР»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до Закону Української РСР «Про бюджетну систему Української РСР» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 1, ст.1, № 50, ст.705; Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 26, ст. 277), виклавши його в такій редакції:

«ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО БЮДЖЕТНУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Розділ 1. Загальні положення

Стаття 1.Бюджет

Бюджет — це план утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюються органами державної влади України, органами влади Автономної Республіки Крим та місцевими Радами народних депутатів.

Стаття 2. Бюджетна система

Бюджетна система складається з Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів.

Сукупність всіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи України, є зведеним бюджетом України. Зведений бюджет України використовується для аналізу і визначення засад державного регулювання економічного і соціального розвитку України.

Бюджет Автономної Республіки Крим об'єднує республіканський бюджет та бюджети районів і міст республіканського підпорядкування Автономної Республіки Крим.

До місцевих бюджетів належать обласні, міські, районні, районні в містах, селищні і сільські бюджети.

Бюджет області об'єднує обласний бюджет та бюджети районів і міст обласного підпорядкування.

Бюджет району об'єднує районний бюджет, бюджети міст районного підпорядкування, селищні та сільські бюджети. Селищні і сільські бюджети створюються за рішенням районних, міських Рад народних депутатів за наявності необхідної фінансової бази. Районні, міські Ради визначають доходи відповідних селищних і сільських бюджетів.

Бюджет міста, яке має районний поділ, об'єднує міський бюджет та бюджети районів, що входять до його складу. У випадках, коли міській, районній у місті Раді народних депутатів адміністративно підпорядковані інші міста, селища чи сільські населені пункти, бюджети цих міст, селищні, сільські бюджети об'єднуються відповідно у бюджеті міста або бюджеті району в місті, Радам народних депутатів яких зазначені населені пункти підпорядковані.

Стаття 3. Бюджетний устрій

Бюджетний устрій — це організація і принципи побудови бюджетної системи, її структури, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи. Бюджетний устрій України визначається з урахуванням державного устрою і адміністративно-територіального поділу України.

Стаття 4. Принципи бюджетного устрою

Бюджетний устрій ґрунтується на принципах єдності, повноти, достовірності, гласності, наочності і самостійності усіх бюджетів, що входять до бюджетної системи України.

Принцип єдності бюджету означає існування єдиного рахунку доходів і видатків кожної ланки бюджетної системи. Єдність бюджетної системи забезпечується єдиною правовою базою, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю форм бюджетної документації, погодженими принципами бюджетного процесу, єдиною грошовою системою, єдиною соціально-економічною політикою, наданням необхідної статистичної та бюджетної інформації з одного рівня бюджету іншому.

Принцип повноти полягає у відображенні у бюджеті всіх доходів і видатків.

Принцип достовірності — це формування бюджету на основі реальних показників, науково обгрунтованих нормативів та відображення у звіті про виконання бюджету тільки тих доходів і видатків, які є результатом кінцевих касових операцій банків.

Принцип гласності забезпечує висвітлення в засобах масової інформації показників бюджетів і звітів про їх виконання.

Принцип наочності — це відображення показників бюджетів у взаємозв'язку з загальноекономічними показниками в Україні та за її межами шляхом використання засобів максимальної інформативності результатів порівняльного аналізу, визначення темпів і пропорцій економічного розвитку.

Державний бюджет України, республіканський бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, міські, районні, районні в містах, селищні, сільські бюджети є самостійними. Самостійність бюджетів забезпечується наявністю власних доходних джерел і правом визначення напрямів їх використання відповідно до законодавства України.

При складанні і виконанні своїх бюджетів відповідні органи влади враховують загальнодержавні інтереси.

Стаття 5. Бюджетний процес

Бюджетний процес — регламентований законодавством порядок складання, розгляду, затвердження бюджетів, їх виконання і контроль за їх виконанням, затвердження звітів про виконання бюджетів, що входять до бюджетної системи України.

Державний бюджет України затверджується законом України. Республіканський бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, міські, районні, районні в містах, селищні і сільські бюджети затверджуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим та відповідними місцевими Радами народних депутатів.

Стаття 6. Бюджетний рік

Бюджетний рік розпочинається 1 січня та закінчується 31 грудня.

Стаття 7. Розмежування повноважень Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів державної виконавчої влади, місцевих Рад народних депутатів та їх виконавчих органів у бюджетному процесі

До відання органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевих Рад народних депутатів належить складання проекту бюджету згідно з основними напрямами бюджетної політики, визначеними відповідно Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими Радами народних депутатів, виконання бюджету та контроль за цільовим, економним і ефективним використанням виділених бюджетних коштів.

До відання Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих Рад народних депутатів належить визначення основних напрямів бюджетної політики, розгляд проекту відповідного бюджету, внесення змін та доповнень до нього, затвердження цього бюджету, внесення змін та доповнень до затвердженого бюджету, контроль за виконанням бюджету, за цільовим, економним використанням бюджетних коштів, затвердження звіту про виконання бюджету.

Верховна Рада України визначає основні напрями бюджетної політики спеціальною постановою (бюджетною резолюцією), яка в загальному вигляді окреслює пріоритети бюджетної політики держави на наступний бюджетний рік.

Закони України щодо змін доходів або видатків державного бюджету на наступний бюджетний рік не можуть бути прийняті до затвердження Верховною Радою України спеціальної постанови (бюджетної резолюції).

Втручання інших органів і організацій у процес складання, затвердження та виконання бюджету не допускається, крім винятків, встановлених законами України.

Стаття 8. Бюджетна класифікація

Бюджетна класифікація — єдине систематизоване, функціональне згрупування доходів і видатків бюджету за однорідними ознаками, що забезпечує загальнодержавну і міжнародну порівнянність бюджетних даних.

Структура бюджетної класифікації розробляється Кабінетом Міністрів України і затверджується Верховною Радою України.

Стаття 9. Правила складання і виконання бюджетів

Правила складання і виконання бюджетів, що входять до складу бюджетної системи України, затверджуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Доходи і видатки бюджетів повинні повністю в них відображатися. Їх взаємозалік і компенсація забороняються, крім винятків, встановлених у законах України.

Передача бюджетних коштів з одного бюджету до іншого бюджету одного і того ж рівня забороняється.

Розділ 2. Доходи бюджетів

Стаття 10. Доходи бюджетів

Доходи бюджетів утворюються за рахунок надходжень від сплати фізичними і юридичними особами податків, зборів та інших обов'язкових платежів, надходжень з інших джерел, встановлених законодавством України.

Доходи бюджетів відповідного рівня формуються з урахуванням положень цього Закону. Доходи бюджетів України поділяються на доходи Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим і місцевих бюджетів.

Розмежування загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів між рівнями бюджетної системи здійснюється відповідно до статті 16 цього Закону.

Стаття 11. Доходи Державного бюджету України

Доходи Державного бюджету України формуються за рахунок:

частини податку на добавлену вартість, яка визначається Законом про Державний бюджет України на наступний рік;

частини акцизного збору, яка визначається Законом про Державний бюджет України на наступний рік;

податку на прибуток підприємств і організацій усіх форм власності (крім комунальної) і підпорядкування у розмірі, що дорівнює 30 відсоткам від ставки, передбаченої законодавством для відповідної категорії платників;

податку на майно підприємств і організацій усіх форм власності і підпорядкування у розмірі, що дорівнює 30 відсоткам від ставки, передбаченої законодавством України;

плати за землю, що дорівнює 30 відсоткам від ставки, передбаченої законодавством України;

надходжень від зовнішньоекономічної діяльності;

частини доходів від приватизації державного майна, що перебуває в загальнодержавній власності, яка визначається Законом про Державний бюджет України на наступний рік;

надходжень від реалізації державного майна, що перебуває в загальнодержавній власності;

орендної плати за оренду майна цілісних майнових комплексів, що перебувають у загальнодержавній власності;

внесків до Пенсійного фонду України;

внесків до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення;

внесків до Державного фонду сприяння зайнятості населення;

внесків до інших загальнодержавних цільових фондів, створення яких передбачено законодавством України;

надходжень від внутрішніх позик;

перевищення доходів над видатками Національного банку України;

повернутих державі позик, процентів по наданих державою позиках і кредитах;

дивідендів, одержаних від акцій та інших цінних паперів, що належать державі в акціонерних господарських товариствах, створених за участю підприємств загальнодержавної власності;

(Закінчення на 6—9-й стор.).

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про бюджетну систему Української РСР»

Верховна Рада України постановляє:

1. Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про бюджетну систему Української РСР» ввести в дію з дня опублікування, за винятком пункту 4 статті 1.7, та статті 5.32, які вводяться в дію з 1 січня 1996 року. Положення, передбачені статтями 2.10—2.15, пунктом 2 статті 3.18, пунктом 7 статті 3.23, застосовуються при складанні бюджетів на 1996 рік та наступні роки.

2. Кабінету Міністрів України подати на розгляд Верховної Ради України:

до 1 серпня 1995 року — проект Правил оформлення проекту Закону про Державний бюджет України;

до 1 вересня 1995 року — проект структури бюджетної класифікації;

до 1 жовтня 1995 року — проект законодавчого акта про порядок та умови надання і використання дотацій та субвенцій із бюджетів.

3. Кабінету Міністрів України:

до 1 грудня 1995 року розробити і затвердити положення про уповноважених контролерів Міністерства фінансів України;

разом з Національним банком України до 1 січня 1996 року утворити Державний бюджетний банк України.

4. При прийнятті законодавчих актів з питань оподаткування розмежування доходів між бюджетами здійснювати відповідно до Закону України «Про бюджетну систему України».

5. Кабінету Міністрів України до 1 грудня 1995 року внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність з Законом України «Про бюджетну систему України», а також привести рішення Уряду України у відповідність із зазначеним Законом.

6. Надалі до приведення законодавства України у відповідність з Законом України «Про бюджетну систему України» чинні акти законодавства України застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м. Київ,
28 квітня 1995 року.

плати за спеціальне використання природних ресурсів;

інших доходів, встановлених законодавством України і віднесених до доходів Державного бюджету України.

Стаття 12. Доходи республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських бюджетів

У доходи республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських бюджетів зараховуються:

частина податку на добавлену вартість, яка визначається законом про Державний бюджет України на наступний рік, але не менш як 20 відсотків;

частина акцизного збору, яка визначається Законом про Державний бюджет України на наступний рік, але не менш як 20 відсотків;

податок на прибуток підприємств і організацій усіх форм власності (крім комунальної) і підпорядкування у розмірі, що дорівнює 70 відсоткам від ставки, передбаченої чинним законодавством для відповідної категорії платників, та 100 відсотків податку на прибуток підприємств та організацій комунальної власності цього рівня;

частина прибуткового податку з громадян;

70 відсотків податку на майно підприємств і організацій усіх форм власності і підпорядкування;

плата за землю, що дорівнює 10 відсоткам від ставки, передбаченої законодавством України до республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів і 70 відсотків — до Київського і Севастопольського міських бюджетів;

надходження від внутрішніх позик і грошово-речових лотерей, що проводяться за рішеннями відповідних Рад народних депутатів, згідно з законами України;

частина доходів від приватизації державного майна, яка визначається законом про Державний бюджет України на наступний рік;

відрахування, дотації і субвенції з Державного бюджету України;

надходження від оренди цілісних майнових комплексів, що перебувають у комунальній власності цього рівня;

дивіденди, одержані від акцій і цінних паперів, що належать державі в акціонерних господарських товариствах, створених за участю підприємств комунальної власності цього рівня;

інші надходження, встановлені законами України.

Стаття 13. Доходи районних, міських (міст обласного підпорядкування) бюджетів

У доходи районних бюджетів, міських (міст обласного підпорядкування) бюджетів в порядку, на умовах і в межах, встановлених законами України, зараховуються:

податок на прибуток підприємств і організацій усіх форм власності (крім комунальної) і підпорядкування у розмірі, визначеному Радою народних депутатів вищого рівня, та 100 відсотків податку на прибуток підприємств та організацій комунальної власності цього рівня;

прибутковий податок з громадян у розмірі, визначеному Радою народних депутатів вищого рівня;

плата за землю до районних бюджетів у розмірах, визначених Радою народних депутатів вищого рівня, і 60 відсотків — до міських бюджетів (міст обласного підпорядкування);

податок на нерухоме майно громадян;

місцеві податки і збори, крім винятків, передбачених законодавством України;

частина доходів від приватизації державного майна, яка визначається Радою народних депутатів вищого рівня;

надходження від оренди цілісних майнових комплексів, що перебувають у комунальній власності цього рівня;

відрахування, дотації і субвенції, отримані з бюджетів вищого рівня;

інші надходження.

Стаття 14. Доходи районних у містах бюджетів

У доходи районних у містах бюджетів зараховуються:

податок на прибуток підприємств і організацій усіх форм власності (крім комунальної) і підпорядкування у розмірі, визначеному місцевою Радою народних депутатів вищого рівня, та 100 відсотків податку на прибуток підприємств та організацій комунальної власності цього рівня;

прибутковий податок з громадян у розмірі, визначеному місцевою Радою народних депутатів вищого рівня, але не менш як 50 відсотків;

плата за землю у розмірах, визначених Радою народних депутатів вищого рівня;

місцеві податки і збори у розмірах, визначених міською Радою народних депутатів, крім винятків, передбачених законодавством України;

частина доходів від приватизації державного майна, яка визначається Радою народних депутатів вищого рівня;

надходження від оренди цілісних майнових комплексів, що перебувають у комунальній власності цього рівня;

відрахування, дотації і субвенції, отримані з бюджетів вищого рівня;

інші надходження.

Види податків та інших платежів, які підлягають зарахуванню до районного в місті бюджету, встановлюються міською Радою народних депутатів відповідно до законів України, чинного законодавства Автономної Республіки Крим і рішень відповідних Рад народних депутатів вищого рівня, прийнятих у межах їх компетенції.

Стаття 15. Доходи міських (міст районного підпорядкування), селищних, сільських бюджетів

У доходи міських (міст районного підпорядкування), селищних, сільських бюджетів у порядку і на умовах, встановлених законами України, зараховуються:

податок на прибуток підприємств і організацій усіх форм власності (крім комунальної) і підпорядкування у розмірі, визначеному Радою народних депутатів вищого рівня, та 100 відсотків податку на прибуток підприємств та організацій комунальної власності цього рівня;

прибутковий податок з громадян у розмірі, визначеному Радою народних депутатів вищого рівня;

плата за землю, що дорівнює 60 відсоткам від ставки, передбаченої законодавством;

місцеві податки і збори, крім винятків, передбачених законодавством України;

частина доходів від приватизації державного майна, яка визначається Радою народних депутатів вищого рівня;

надходження від оренди цілісних майнових комплексів, що перебувають у комунальній власності цього рівня;

відрахування, дотації і субвенції, отримані з бюджетів вищого рівня;

інші надходження.

Якщо внаслідок відсутності достатньої фінансової бази районною Радою народних депутатів відповідно до частини шостої статті 2 цього Закону приймається рішення про ліквідацію сільського чи селищного бюджету, то платежі, які належать виключно цьому рівню бюджетів, зараховуються до відповідного районного бюджету.

Стаття 16. Регулювання доходів бюджетів

З Державного бюджету України до бюджету Автономної Республіки Крим, бюджетів областей, міст Києва і Севастополя може передаватись частина доходів у вигляді процентних відрахувань від загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових платежів, які справляються на даній території, або дотацій і субвенцій. Розмір цих відрахувань затверджується Верховною Радою України в Законі про Державний бюджет України на відповідний рік за поданням Президента України з урахуванням економічного, соціального, природного і екологічного стану відповідних територій.

До проекту закону про Державний бюджет України Кабінетом Міністрів України додається техніко-економічне обгрунтування відрахувань, дотацій і субвенцій бюджетам Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, яке повинно містити:

статистичні дані про економічний, соціальний, природний та екологічний стан зазначених адміністративно - територіальних одиниць;

розрахунки необхідних витрат для вирівнювання економічного, соціального, екологічного стану та ефективного використання природних умов адміністративно - територіальних одиниць;

інформацію про урядові та регіональні програми подолання різниці між адміністративно-територіальними одиницями:

виконані в попередні роки, та досягнуті результати;

діючі програми та такі, що розробляються, з прогнозом наслідків виконання.

Розмежування доходів, закріплених за бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, між республіканським бюджетом Автономної Республіки Крим, обласними, Київським і Севастопольським міськими бюджетами і бюджетами районів, міст республіканського підпорядкування Автономної Республіки Крим, міст обласного підпорядкування, районів у містах (міст Києва і Севастополя), здійснюється відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст Києва і Севастополя) Радами народних депутатів, з урахуванням економічного, соціального, екологічного, природного стану відповідних районів та населених пунктів за поданням Рад нижчих рівнів.

Процентні відрахування від окремих видів доходів в межах, визначених законами України, затверджуються:

до бюджетів районів і міст республіканського (Автономної Республіки Крим) та обласного підпорядкування — Верховною Радою Автономної Республіки Крим та обласними Радами народних депутатів;

до бюджетів міст, селищних і сільських бюджетів — районними та міськими (міст обласного підпорядкування) Радами народних депутатів;

до районних у містах бюджетів, до бюджетів міст, що знаходяться в адміністративному підпорядкуванні іншого міста, — міськими Радами народних депутатів.

Перегляд процентних відрахувань щодо затвердженого бюджету не може поширюватися на час, що вже минув.

Стаття 17. Надання і використання дотацій та субвенцій

Порядок та умови надання і використання дотацій та субвенцій з Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим і місцевих бюджетів затверджуються Верховною Радою України.

Розділ 3. Видатки бюджетів

Стаття 18. Видатки бюджетів

Кошти Державного бюджету України витрачаються лише на цілі і в межах, затверджених Законом про Державний бюджет України. Кошти республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів витрачаються лише на цілі і в межах, затверджених відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими Радами народних депутатів. До Державного бюджету України не включаються видатки, які не передбачені законами України.

Розподіл видатків між бюджетами здійснюється відповідно до цього Закону. Видатки всіх бюджетів поділяються на поточні видатки і видатки розвитку.

Поточні видатки — це витрати бюджетів на фінансування мережі підприємств, установ, організацій і органів, яка діє на початок бюджетного року, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення та інших заходів, що не належать до видатків розвитку. В складі поточних видатків окремо виділяються видатки бюджету, зумовлені зростанням мережі перелічених вище об'єктів з зазначенням всіх факторів, які вплинули на обсяг видатків.

Видатки розвитку — це витрати бюджетів на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, зокрема: фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення; фінансування структурної перебудови народного господарства; субвенції та інші видатки, пов'язані з розширеним відтворенням.

Забороняється використання бюджетних коштів для фінансування позабюджетних фондів. Позабюджетні фонди можуть бути утворені за рахунок надходжень від необов'язкових платежів, добровільних внесків фізичних і юридичних осіб, інших небюджетних джерел.

Стаття 19. Склад видатків Державного бюджету України

Державний бюджет України передбачає видатки на:

фінансування загальнодержавних централізованих програм підтримання та підвищення життєвого рівня народу, заходів щодо соціального захисту населення;

фінансування здійснюваних установами та організаціями заходів у галузі освіти, культури, науки, охорони здоров'я, фізичної культури, молодіжної політики, соціального забезпечення, що мають загальнодержавне значення;

фінансування виробничого і невиробничого будівництва, геологорозвідувальних, проектно-пошукових та інших робіт, що здійснюються відповідно до загальнодержавних програм;

оборону;

охорону навколишнього природного середовища; утримання правоохоронних і митних органів, податкової, захисту прав споживачів та контрольно-ревізійної служб;

утримання органів законодавчої, виконавчої, судової влади та прокуратури;

здійснення зовнішньоекономічної і зовнішньополітичної діяльності;

дотації, субвенції, що передаються з Державного бюджету України до бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя;

виплату всіх видів пенсій, видатків, спрямованих на захист громадян, які постраждали від Чорнобильської катастрофи, виплату допомоги по безробіттю, витрати на професійне навчання вивільнюваних працівників і незайнятого населення та заходи для створення додаткових робочих місць;

утворення державних матеріальних і фінансових резервів;

обслуговування внутрішнього та зовнішнього державних боргів та їх повернення;

інші заходи, що фінансуються з Державного бюджету України відповідно до законів України.

У Державному бюджеті України передбачається резервний фонд Кабінету Міністрів України у розмірі до двох відсотків від обсягу видатків Державного бюджету України для фінансування невідкладних витрат у народному господарстві, соціально-культурних та інших заходів, що не могли бути передбачені під час затвердження Державного бюджету України.

У Державному бюджеті України понад передбачені видатки утворюється оборотна касова готівка в розмірі до двох відсотків загального обсягу видатків бюджету. Оборотна касова готівка може бути використана протягом року на покриття тимчасових касових розривів і повинна бути відновлена у тому ж році до розмірів, установлених під час затвердження Державного бюджету України.

Стаття 20. Склад видатків республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів

З республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів здійснюються видатки на:

фінансування установ та організацій освіти, культури, науки, охорони здоров'я, фізичної культури, молодіжної політики, соціального забезпечення і соціального захисту населення, що знаходяться у підпорядкуванні виконавчих органів влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, а також соціально-культурних заходів відповідно до покладених на ці органи влади функцій;

утримання органів влади Автономної Республіки Крим, місцевих органів державної влади і самоврядування;

фінансування підприємств і господарських організацій, що входять до складу місцевого господарства, природоохоронних заходів;

інші заходи, що фінансуються відповідно до законодавства України з республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів.

У республіканському бюджеті Автономної Республіки Крим, обласних, міських (міст Києва і Севастополя та міст обласного підпорядкування) і районних бюджетах утворюються резервні фонди Уряду Автономної Республіки Крим, виконавчих органів обласних, міських (міст Києва і Севастополя та міст обласного підпорядкування), районних Рад народних депутатів у розмірі до одного відсотка від обсягу видатків кожного з відповідних бюджетів для фінансування невідкладних заходів, які не могли бути передбачені під час затвердження зазначених бюджетів.

У республіканському бюджеті Автономної Республіки Крим, обласних, міських, районних, селищних, сільських бюджетах утворюється оборотна касова готівка. Оборотна касова готівка може бути використана протягом року на покриття тимчасових касових розривів і повинна бути відновлена у тому ж році до розмірів, установлених під час затвердження відповідного бюджету.

Розмежування видів видатків між бюджетами, що входять до

складу бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, здійснюється відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст Києва і Севастополя) Радами народних депутатів та районними і міськими (міст з районним поділом) Радами народних депутатів.

Стаття 21. Збалансованість бюджетів

Збалансованість бюджетів, які входять до складу бюджетної системи України, є необхідною умовою фінансово-бюджетної політики.

Перевищення доходів над видатками становить надлишок бюджету. Перевищення видатків над доходами становить дефіцит бюджету. При визначенні розміру дефіциту бюджету кредити та позики в джерело доходів не враховуються. Граничний розмір дефіциту та джерела його покриття визначаються відповідно Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радами народних депутатів під час затвердження відповідних бюджетів. Покриття дефіциту бюджету здійснюється за рахунок внутрішніх державних позик, позик іноземних держав та інших фінансових інститутів. Рішення про залучення позик до Державного бюджету України в кожному конкретному випадку приймає Верховна Рада України.

Розмір внутрішніх республіканських позик Автономної Республіки Крим встановлюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, а внутрішніх місцевих позик — обласними та міськими Радами народних депутатів, під час затвердження відповідних бюджетів і може уточнюватися під час внесення змін чи доповнень до них.

Регулювання загального обсягу випущених внутрішніх позик здійснюється Верховною Радою України в межах визначеного законом граничного розміру внутрішнього державного боргу.

В разі наявності дефіциту бюджету в першу чергу фінансуються поточні видатки. При затвердженні бюджету граничний розмір дефіциту бюджету не повинен перевищувати розмір видатків бюджету на розвиток.

Стаття 22. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих Рад народних депутатів та органів державної виконавчої влади і виконавчих органів місцевих Рад щодо формування видаткової частини бюджетів

Органи державної виконавчої влади і виконавчі органи місцевих Рад під час складання проектів бюджетів, уточнення бюджетів у ході їх виконання, Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, місцеві Ради народних депутатів під час розгляду проектів бюджетів, їх затвердження та уточнення в ході виконання в межах своєї компетенції в інтересах держави, населення відповідної території, мешканців населеного пункту, об'єднань громадян відповідно мають право:

визначати із своїх бюджетів обсяг фінансування заходів соціально-культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць у межах планових бюджетних доходів, наданих дотацій, субвенцій, а також з урахуванням залучених коштів;

визначати напрями використання коштів бюджетів на інвестиції, власні цільові програми, а також на спільні програми з органами влади інших адміністративно-територіальних одиниць; на зовнішньоекономічну діяльність, заходи щодо охорони навколишнього природного середовища, відновлення пам'яток природи і культури, що знаходяться у віданні відповідних органів влади, на благоустрій міст, селищ та сіл, утримання і капітальний ремонт житлового фонду і об'єктів комунального призначення, мережі шляхів відповідного підпорядкування, установ та закладів освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, науки і культури, фізичної культури та спорту, засобів масової інформації, на утримання органів державної влади та самоврядування, захист прав споживачів, інші цілі;

збільшувати в межах наявних коштів видатки на утримання житлово-комунального господарства, установ та закладів освіти, охорони здоров'я і соціального забезпечення, науки і культури, фізичної культури і спорту, охорону навколишнього природного середовища та на інші цілі;

визначати у встановленому порядку в межах додатково вишуканих протягом року коштів додаткові пільги та допомогу громадянам, які потребують соціального захисту;

утворювати у складі свого бюджету в межах обсягу його доходів резервні та цільові фонди, якщо їх створення передбачено законами України;

визначати розміри дотацій, субвенцій бюджетам нижчого територіального рівня та їх цільове використання;

об'єднувати на договірних засадах кошти своїх бюджетів з коштами інших бюджетів, а також підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та громадян для фінансування будівництва, ремонту і утримання об'єктів виробничого та невиробничого призначення, крім винятків, встановлених законами України.

На Кабінет Міністрів України покладається обов'язок:

узагальнювати і готувати пропозиції про скорочення видатків бюджету;

розробляти і пропонувати заходи з метою підвищення ефективності бюджетних витрат;

давати висновки щодо відповідності законопроектів, які вносяться на розгляд Верховної Ради України, Закону про Державний бюджет України на поточний бюджетний рік і основним напрямам бюджетної політики на наступний бюджетний рік, у тому числі на пленарних засіданнях Верховної Ради України, якщо прийняття таких законів не відповідає вимогам цього Закону.

Стаття 23. Взаємовідносини бюджетів з іншими ланками фінансової системи

Бюджет є складовою фінансової системи України. Взаємовідносини бюджету з іншими ланками фінансової системи регулюються цим Законом та іншими законодавчими актами України.

Бюджетна система будується на засадах, визначених Конституцією України. Вона відокремлена від фінансів суб'єктів господарювання щодо сплати їх боргів і зобов'язань.

Податки, збори та інші обов'язкові платежі зараховуються до бюджетів повністю, незалежно від їх цільового призначення.

Усі розташовані на території України суб'єкти підприємницької діяльності, незалежно від форм власності і підпорядкування, які сплачують податки, збори та інші обов'язкові платежі до бюджету, можуть фінансуватися з бюджету та одержувати дотації, субсидії відповідно до програм економічного і соціального розвитку.

Платежі, утримані з суб'єктів підприємницької діяльності, перераховуються до бюджету в першочерговому і безспірному порядку. Вилучення коштів підприємств та інших юридичних осіб і зарахування їх до бюджетів понад передбачені законами розміри податків, зборів та інших обов'язкових платежів, допускається лише за рішенням суду або арбітражного суду.

Всі суб'єкти підприємницької діяльності, незалежно від форм власності і підпорядкування, надають фінансовим органам на їх вимогу інформацію, необхідну для складання і виконання бюджету.

Централізовані та децентралізовані фонди цільового призначення, які утворюються за рішеннями Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим і місцевих Рад, є самостійними фінансовими інститутами і як складові включаються до бюджетів по доходах та видатках.

Громадяни України, а також інші фізичні особи сплачують до бюджетів встановлені законами податки, збори та інші обов'язкові платежі.

Розділ 4. Основи бюджетного процесу та загальні принципи складання і розгляду проектів бюджетів та їх затвердження

Стаття 24. Організація бюджетного процесу

Організація бюджетного процесу здійснюється відповідно до цього Закону, рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим та місцевих Рад народних депутатів та їх виконавчих органів в межах чинного законодавства.

Стаття 25. Організація забезпечення бюджетів різних рівнів відповідними даними для складання проектів бюджетів

Кабінет Міністрів України доводить до місцевих Рад народних депутатів та їх виконавчих органів інструктивні листи про особливості складання розрахунків до проектів бюджетів на наступний бюджетний рік.

Органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя у встановлений їх Радами строк виходячи з необхідності затвердження бюджетів до початку нового бюджетного року доводять до місцевих Рад народних депутатів та їх виконавчих органів нижчого рівня відповідні вказівки щодо розробки проектів бюджетів.

У разі незбалансованості доходів і мінімально необхідних видатків бюджетів селищних, сільських Рад народних депутатів, бюджетів районів та міст виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів подають до виконавчих органів місцевих Рад народних депутатів вищого рівня, а в разі незбалансованості доходів і мінімально необхідних видатків бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя — Кабінету Міністрів України необхідні розрахунки для обгрунтування нормативів відрахувань від регулюючих доходів, розмірів дотацій, дані про зміни складу об'єктів, що підлягають бюджетному фінансуванню.

Мінімально необхідні видатки обчислюються за єдиними або груповими мінімальними соціальними і фінансовими нормами та нормативами, встановленими вищими органами виконавчої влади на основі діючих законодавчих актів, з урахуванням індексу інфляції в межах фінансових можливостей держави та відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Для повного врахування всіх фінансових ресурсів, а також визначення середньої фінансової забезпеченості Автономної Республіки Крим, адміністративно-територіальних одиниць відповідний виконавчий орган влади складає територіальний зведений баланс фінансових ресурсів, дані якого можуть бути враховані при визначенні розмірів субвенцій.

Кабінет Міністрів України організовує доведення до виконавчих органів влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя таких показників:

проектних нормативів (відсотків) відрахувань від регулюючих доходів та сум контингентів цих доходів;

розмірів дотацій і субвенцій, які передбачається надати з Державного бюджету України, та їх цільового призначення;

переліку видатків, які передбачається передати з Державного бюджету України на фінансування з бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя.

Аналогічні показники доводять виконавчі органи влади вищого рівня безпосередньо Радам народних депутатів та їх виконавчим органам влади нижчого рівня у строки, які б забезпечували затвердження бюджетів до початку бюджетного року.

Складанню проектів бюджетів передує розробка Основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на плановий рік з виділенням показників обсягу валового внутрішнього продукту, національного доходу, зведеного балансу фінансових ресурсів, балансу доходів і витрат населення, платіжного балансу, валютного плану. Зазначені показники розробляються до 1 червня року, що передує плановому, Міністерством економіки України за участю Міністерства фінансів України, Національного банку України, інших міністерств і відомств.

На підставі Основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на плановий рік Уряд Автономної Республіки Крим, виконавчі комітети обласних, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів розробляють прогнозні показники економічного та соціального розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, які є основою для складання проектів їх бюджетів.

Стаття 26. Складання проекту Державного бюджету України

Державний бюджет України забезпечує необхідними коштами фінансування заходів економічного і соціального розвитку, що мають загальнодержавне значення, а також міждержавних відносин. Через державний бюджет здійснюється перерозподіл частини фінансових ресурсів між адміністративно-територіальними одиницями України з урахуванням їх економічного, соціального, екологічного, природного стану, при цьому враховується необхідність вирівнювання їх фінансового забезпечення.

Верховна Рада України не пізніше 15 червня поточного року розробляє і надсилає Президенту України спеціальну постанову (бюджетну резолюцію) про основні напрями бюджетної політики на наступний бюджетний рік.

Правила оформлення проекту Закону про Державний бюджет України затверджуються Верховною Радою України. Видатки державного бюджету розписуються в проекті закону по міністерствах, відомствах та інших органах державної виконавчої влади. Якщо видатки на статтю (частину, пункт, підпункт) перебільшують 0,1 відсотка суми всіх видатків Державного бюджету України, ці видатки в законі підлягають подальшій деталізації.

Кабінет Міністрів України організує складання проекту Державного бюджету України відповідно до засад державного регулювання економічного і соціального розвитку України, міждержавних відносин, визначених Верховною Радою України у бюджетній резолюції. Відхилення від вимог бюджетної резолюції повинні бути вмотивовані і зазначені окремо.

Міністерство фінансів України на підставі Основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на плановий рік та фінансових можливостей держави складає попередній проект зведеного бюджету України і доводить відповідні прогнозні показники до міністерств, відомств, інших органів державної виконавчої влади.

Міністерства, відомства, інші органи державної виконавчої влади у двотижневий термін розглядають доведені до них показники щодо проекту зведеного бюджету та подають Міністерству фінансів України свої пропозиції з відповідними розрахунками та обгрунтуваннями.

Міністерство фінансів України розглядає зазначені пропозиції за участю представників відповідних міністерств і відомств, інших органів державної виконавчої влади, готує проекти зведеного та Державного бюджетів України і до 15 серпня подає їх на розгляд Кабінету Міністрів України, а з питань, не узгоджених з міністерствами, відомствами та іншими органами державної виконавчої влади, доповідає Кабінету Міністрів України.

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні розглядає проект Закону про Державний бюджет України, приймає остаточне рішення щодо проекту Закону і подає його Президенту України. Президент України розглядає проект закону про Державний бюджет України і в разі згоди з ним вносить його Верховній Раді України до 15 вересня.

Якщо Президент України не подасть до 15 вересня проект Закону про Державний бюджет України, Верховна Рада України може розглянути питання щодо причин порушення терміну подання проекту і відповідальності посадових осіб.

До проекту Закону додаються: Основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на плановий рік, зведений баланс фінансових ресурсів України, основні напрями бюджетної і податкової політики, пропозиції щодо взаємовідносин Державного бюджету України з бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, обсяги централізованих державних капітальних вкладень з розрахунками і обгрунтуваннями по окремих позиціях і загальні показники зведеного бюджету України.

До всіх показників доходів і видатків державного бюджету, зазначених у проекті Закону про Державний бюджет України окремо додаються розрахунки і обгрунтування. Персональну відповідальність за додержання цього правила несе Міністр фінансів України.

До проекту Закону про Державний бюджет України також додаються інформаційні матеріали, а саме:

прогноз доходів і видатків Державного бюджету України на три наступні роки, розроблений виходячи з Основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на цей період, складених в порядку, визначеному у частині восьмій статті 25 цього Закону;

перелік законів, окремих статей законів та інших нормативних актів, яким суперечить проект Закону про Державний бюджет України, з зазначенням

причини розбіжностей. Якщо причиною є недостатність коштів, вказується обсяг фінансування в процентному відношенні до визначеного актом законодавства;

перелік податків, зборів, інших обов'язкових платежів з зазначенням ставок і пільг;

перелік загальнодержавних, міжгалузевих та інших програм, що фінансуються з бюджету, в разі, якщо розпорядниками коштів є два і більше суб'єкти. Подаються дані щодо фінансових повноважень кожного суб'єкта і загальні витрати на програму.

Стаття 27. Розгляд проекту Закону про Державний бюджет України

Верховна Рада України розглядає проект Закону про Державний бюджет України в порядку, передбаченому Регламентом Верховної Ради України.

Якщо Президент України не подасть проект Закону про Державний бюджет України в строк, визначений статтею 26 цього Закону, Верховна Рада України за поданням Комісії Верховної Ради України з питань бюджету приймає постанову про порядок розгляду проекту Закону, якою змінює терміни, вказані в Регламенті Верховної Ради України.

Проект Закону про Державний бюджет України представляє на засіданні Верховної Ради України Президент України. З доповіддю про проект Закону виступає Міністр фінансів України або особа, що виконує його обов'язки.

Стаття 28. Затвердження Державного бюджету України

Верховна Рада України затверджує:

граничний розмір дефіциту Державного бюджету України та джерела його покриття;

суми доходів Державного бюджету України відповідно до бюджетної класифікації;

суми видатків Державного бюджету України щодо кожного розпорядника коштів відповідно до бюджетної класифікації;

суми дотацій, субвенцій та розміри відрахувань від регулюючих доходів до бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя;

розмір оборотної касової готівки Державного бюджету України.

Доходи і видатки цільових загальнодержавних фондів, включених до складу Державного бюджету України, затверджуються щодо кожного фонду окремо. Поточні видатки цільових загальнодержавних фондів затверджуються Верховною Радою України в межах доходів цих фондів. Видатки розвитку цільових загальнодержавних фондів можуть бути скорочені Верховною Радою України із спрямуванням вилучених коштів на фінансування інших статей видатків Державного бюджету України. Забороняється витрачати кошти Пенсійного фонду України на інші цілі, крім передбачених Положенням про цей фонд.

Закон про Державний бюджет України не може встановлювати нові, змінювати чи скасовувати існуючі податки, збори, інші обов'язкові платежі, вносити зміни до чинного законодавства. У разі необхідності зміни чи доповнення вносяться спочатку до відповідних законів.

Верховна Рада України приймає постанову про порядок введення в дію Закону про Державний бюджет України. Проект зазначеної постанови розробляє і подає Кабінет Міністрів України до другого читання проекту Закону про Державний бюджет України.

Закон про Державний бюджет України публікується для загального відома. Якщо Верховною Радою України не буде прийнято Закон про Державний бюджет України до 2 грудня року, який передує тому, на який складено бюджет, Верховна Рада України приймає постанову про порядок фінансування поточних витрат до прийняття Закону про Державний бюджет України. Якщо Верховна Рада України не прийме таку постанову до 30 грудня року, що передує тому, на який складено бюджет, автоматично продовжується дія Закону про Державний бюджет України поточного року, крім показників щодо видатків розвитку.

Якщо у проекті Закону про Державний бюджет України не забезпечується в межах наявних ресурсів фінансування в повному обсязі витрат, передбачених законодавством України, Верховна Рада України приймає Закон про Державний бюджет України, не змінюючи чинного законодавства. Чинне законодавство діє протягом бюджетного року в частині, що не суперечить Закону про Державний бюджет України.

Якщо Верховна Рада України не затвердила в повному обсязі видатки на заробітну плату і нарахування на неї, відповідна штатна чисельність установ, що фінансуються з бюджету, підлягає скороченню.

Стаття 29. Складання проектів республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів

Республіканський бюджет Автономної Республіки Крим, місцеві бюджети забезпечують фінансування заходів економічного і соціального розвитку відповідних територій чи населених пунктів, що здійснюються органами державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Уряд Автономної Республіки Крим, виконавчі комітети обласних, Київської і Севастопольської міських, районних Рад народних депутатів організовують складання проектів республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та відповідних місцевих бюджетів.

Згідно з порядком і термінами складання бюджету, які встановлюються Урядом Автономної Республіки Крим, виконавчими органами місцевих Рад народних депутатів, Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим, фінансові управління (відділи) виконавчих органів місцевих Рад народних депутатів з участю інших органів виконавчої влади на підставі прогнозних показників економічного і соціального розвитку адміністративно-територіальних одиниць та показників, доведених до виконавчих органів влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, відповідно до статті 25 цього Закону розробляють проекти бюджетів і подають їх на розгляд відповідно Уряду Автономної Республіки Крим, виконавчим комітетам місцевих Рад народних депутатів.

Уряд Автономної Республіки Крим, виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів подають схвалені ними проекти бюджетів на розгляд відповідно Верховній Раді Автономної Республіки Крим та місцевим Радам народних депутатів до 10 грудня.

Виконавчі органи міських (міст районного підпорядкування), селищних, сільських Рад народних депутатів на основі прогнозу економічного і соціального розвитку міста, селища, села та проектів фінансових планів підприємств і господарських організацій, планів доходів і кошторисів видатків бюджетних установ та нормативів відрахувань від загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, установлених місцевою Радою народних депутатів вищого рівня, складають проекти міських, селищних та сільських бюджетів і подають їх на розгляд відповідних Рад народних депутатів до 25 грудня.

Стаття 30. Розгляд проектів республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів

Проекти республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів попередньо розглядаються відповідно постійними комісіями Верховної Ради Автономної Республіки Крим та постійними комісіями місцевих Рад народних депутатів.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, місцеві Ради народних депутатів розглядають проект бюджету за доповіддю Уряду Автономної Республіки Крим, виконавчих органів місцевих Рад народних депутатів, висновками і співдоповідями їх постійних комісій.

Стаття 31. Затвердження республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, міські (міст Києва і Севастополя та міст обласного підпорядкування), районні Ради народних депутатів затверджують відповідно республіканський бюджет Автономної Республіки Крим, обласний, міський, районний бюджет — у загальній сумі доходів, з виділенням окремих доходних джерел, і в загальній сумі видатків, з виділенням всіх асигнувань на фінансування підпорядкованого господарства, соціально-культурних заходів, соціального захисту населення, на утримання органів державної влади та їх виконавчих органів, а також розмір оборотної касової готівки. Для бюджетів нижчого рівня затверджуються нормативи відрахувань від загальнодержавних податків і зборів, розміри дотацій чи субвенцій.

Міська (міста районного підпорядкування), селищна, сільська Рада народних депутатів затверджує бюджет у загальній сумі доходів, з виділенням усіх доходних джерел, і в загальній сумі видатків, з виділенням асигнувань на фінансування підвідомчого господарства, благоустрою, освіти, культури, охорони здоров'я, соціального забезпечення, на утримання відповідної Ради народних депутатів та її виконавчих органів, а також розмір оборотної касової готівки бюджету.

У разі коли Верховна Рада Автономної Республіки Крим, місцеві Ради народних депутатів не затвердять бюджет до 30 грудня року, що передує тому, на який складено бюджет, чинності набирають показники бюджету, поданого на затвердження Урядом Автономної Республіки Крим, виконавчими органами Рад народних депутатів.

Рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим і відповідних місцевих Рад народних депутатів про затвердження республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, обласного, міського, районного бюджету публікується для загального відома.

Розділ 5. Виконання бюджетів

Стаття 32. Касове виконання бюджетів

Касове виконання бюджетів здійснюється установами Державного бюджетного банку України.

Державний бюджетний банк України виконує доручення розпорядника коштів на перерахування бюджетних коштів лише за наявності підпису уповноваженого контролера Міністерства фінансів України, повноваження якого визначаються положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 33. Умови пропорційного скорочення бюджетних видатків

У разі коли в ході виконання бюджету рівень дефіциту бюджету перевищує встановлений або виникає значне зниження надходжень від доходних джерел, Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, місцеві Ради народних депутатів за пропозицією Кабінету Міністрів України, виконавчих органів відповідних Рад приймають рішення про запровадження пропорційного скорочення затверджених бюджетних видатків щомісячно по всіх статтях бюджету (крім захищених статей, перелік яких визначається відповідною Радою) до кінця бюджетного року. Пропорційне скорочення може бути запроваджено також, якщо в ході виконання бюджету його дефіцит не зменшується, внаслідок чого виникає неспроможність фінансування передбачених бюджетом заходів.

За наявності обставин, зазначених у частині першій цієї статті, і відсутності рішення Верховної Ради України щодо пропорційного скорочення витрат Президент України має право зупинити або скоротити фінансування окремих видатків, попередивши про це Верховну Раду України за два тижні.

Стаття 34. Відшкодування втрат доходів бюджету, які виникають у зв'язку з прийняттям рішень органами влади

Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Уряд Автономної Республіки Крим, Ради народних депутатів та їх виконавчі органи, приймаючи рішення, які зумовлюють скорочення надходжень або виникнення чи збільшення видатків з Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, повинні передбачати джерела їх покриття.

У разі коли у ході виконання бюджету Рада вищого рівня або її виконавчий орган, Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції приймає рішення, яке призводить до зменшення доходів або збільшення видатків бюджету нижчого територіального рівня, то відсутні у зв'язку з цим для збалансування мінімального бюджету кошти компенсуються органом, який прийняв рішення, за рахунок коштів його бюджету або коштів, передбачених для цього законом. У цьому разі при визначенні нестачі коштів не враховується вільний залишок коштів бюджету нижчого територіального рівня, який створився на початок поточного бюджетного року і який не було використано до моменту прийняття зазначеного рішення.

Ради народних депутатів нижчого рівня та їх виконавчі органи мають право не приймати до виконання рішення вищих органів влади, якщо ці рішення не забезпечені бюджетними ресурсами відповідно до вимог цієї статті.

У разі коли в ході виконання бюджету вищий або нижчий орган влади приймає рішення з питання, що не входить до його компетенції і яке завдає збитків бюджету нижчого або вищого рівня, відшкодування цих збитків провадиться саме цим органом влади за рахунок коштів його бюджету.

Стаття 35. Прийняття рішень про уточнення бюджету та про використання вільних бюджетних коштів

Внесення змін, уточнень та доповнень до бюджетів протягом бюджетного року здійснюється в порядку, передбаченому цим Законом для затвердження відповідних бюджетів.

Закон, реалізація якого впливає на зменшення доходів або збільшення видатків бюджету поточного року, вводиться в дію після внесення відповідних змін, уточнень та доповнень до Закону про Державний бюджет України.

Вільний залишок коштів бюджету, що утворився на початок поточного бюджетного року, доходи бюджету, додатково одержані в процесі виконання бюджету, суми перевищення доходів над видатками, що утворилися в результаті збільшення надходжень до бюджету чи економії у видатках (далі — вільні бюджетні кошти), не підлягають вилученню органами державної виконавчої влади вищого рівня. Рішення про їх використання, в тому числі про вкладення цих коштів у господарські заходи, в акції та інші цінні папери, а також про надання процентних та безпроцентних бюджетних позичок приймає відповідний орган державної виконавчої влади та місцевого самоврядування з наступним затвердженням цих рішень відповідними Радами. Бюджетні позички суб'єктам господарської діяльності не повинні бути безпроцентними чи такими, проценти за які нижчі розрахункового рівня інфляції на період позички.

Стаття 36. Виконання Державного бюджету України

Кабінет Міністрів України організовує виконання Державного бюджету України через Міністерство фінансів України, міністерства, відомства, інші органи державної виконавчої влади, Уряд Автономної Республіки Крим, виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів.

Державний бюджет України виконується за розписом доходів і видатків з поквартальним розподілом, що складається Міністерством фінансів України відповідно до показників цього бюджету, затвердженого Верховною Радою України. Державний бюджет України виконується по видатках в тих самих пропорціях щодо загальної суми видатків бюджету, які затверджено Верховною Радою України. Контроль за пропорційним фінансуванням здійснюється щоквартально.

Фінансування видатків з резервного фонду Кабінету Міністрів України здійснюється за постановою Кабінету Міністрів України відповідно до письмового обгрунтованого подання міністерств і відомств України. Кабінет Міністрів України подає Верховній Раді України щомісяця докладні письмові звіти про витрати з резервного фонду з обгрунтуванням їх необхідності, економічності та ефективності. Розгляд і прийняття рішення щодо схвалення цих видатків та можливого відновлення резервного фонду здійснюється Верховною Радою України під час найближчого розгляду проекту закону про внесення змін чи доповнень до Закону про Державний бюджет України або про його виконання.

Контроль за виконанням Державного бюджету України здійснюється у порядку, визначеному законодавством України.

Стаття 37. Виконання республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів

Уряд Автономної Республіки Крим, виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів організовують виконання відповідного бюджету, забезпечують надходження всіх передбачених бюджетом доходів та ефективне витрачання бюджетних коштів.

Республіканський бюджет Автономної Республіки Крим і місцеві бюджети виконуються за розписом доходів та видатків з поквартальним розподілом, який складається Міністерством фінансів Автономної Республіки Крим, фінансовими управліннями (відділами) обласних, міських, районних Рад народних депутатів, виконавчими органами міських (міст районного підпорядкування), селищних, сільських Рад народних депутатів відповідно до затвердженого бюджету. Республіканський бюджет Автономної Республіки Крим і місцеві бюджети виконуються по видатках в тих самих пропорціях стосовно загальної суми видатків відповідного бюджету, які затверджено відповідними Радами народних депутатів. Контроль за пропорційним фінансуванням здійснюється щоквартально.

У разі тимчасових касових розривів в процесі виконання республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських бюджетів Міністерство фінансів України може надавати Уряду Автономної Республіки Крим, виконавчим органам обласних, Київського і Севастопольського міських Рад народних депутатів за їх клопотанням з Державного бюджету України позички, які повинні бути обов'язково погашені у встановлені строки в межах поточного бюджетного року.

У разі тимчасових касових розривів в процесі виконання районних, міських, селищних і сільських бюджетів за клопотанням виконавчих органів районних, міських, селищних і сільських Рад народних депутатів з відповідного бюджету вищого рівня на підставі рішень керівників місцевих фінансових органів вищого рівня можуть бути надані позички, які повинні бути погашені у встановлені строки в межах бюджетного року.

У ході виконання республіканського бюджету Автономної Республіки Крим і місцевих бюджетів Уряд Автономної Республіки Крим, виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів мають право вносити зміни щодо доходів і видатків відповідного бюджету в межах наданих їм законом прав.

Фінансування видатків з резервного фонду Уряду Автономної Республіки Крим, виконавчих органів обласних, міських (міст Києва і Севастополя та міст обласного підпорядкування), районних Рад народних депутатів здійснюється за обгрунтованою постановою відповідного виконавчого органу. Уряд Автономної Республіки Крим, виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів подають до відповідних Рад народних депутатів щоквартальні докладні письмові звіти про видатки з резервних фондів з обгрунтуванням їх необхідності, економічності, ефективності. Розгляд і прийняття рішень щодо схвалення цих видатків та можливого відновлення резервного фонду здійснює Верховна Рада Автономної Республіки Крим під час найближчого розгляду питання про внесення змін та доповнень до закону про республіканський бюджет Автономної Республіки Крим або про його виконання, а відповідні місцеві Ради народних депутатів — на найближчій сесії.

Стаття 38. Контроль за виконанням бюджету та використанням коштів позабюджетних фондів, створених за участю органів виконавчої влади

Контроль за виконанням бюджету та використанням органами державної виконавчої влади та виконавчими органами місцевих Рад народних депутатів коштів позабюджетних фондів здійснює відповідно Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим та місцеві Ради народних депутатів, які самостійно визначають організаційні форми здійснення такого контролю. **Органи державної виконавчої влади та виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів разом з органами Міністерства фінансів України здійснюють контроль за станом надходження доходів відповідного бюджету, коштів позабюджетних фондів та правильністю використання підприємствами, установами і організаціями виділених їм з відповідного бюджету асигнувань, коштів позабюджетних фондів.**

Органи державної виконавчої влади та виконавчі органи місцевих Рад народних депутатів вищого рівня здійснюють нагляд за ходом виконання бюджету відповідними виконавчими органами нижчого рівня виходячи з вимог дотримання чинного законодавства, рішень органів державної виконавчої влади, Рад народних депутатів та їх виконавчих органів вищого рівня, прийнятих у межах їх компетенції. У разі якщо субвиділені бюджету нижчого територіального рівня, не витрачено у встановлений строк або вони витрачаються не за цільовим призначенням, субсидіювання припиняється, а виділені кошти підлягають поверненню до бюджету, з якого їх було отримано. Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, місцеві Ради народних депутатів та їх постійні комісії можуть у процесі виконання бюджету вимагати від відповідного виконавчого органу, його фінансових та інших органів, органів управління позабюджетних фондів будь-яку інформацію, пов'язану з виконанням бюджету, використанням коштів позабюджетних фондів. Порядок і строки надання такої інформації визначаються відповідними Радами, які можуть також прийняти рішення про залучення аудитора для проведення перевірки виконання бюджету, а також використання коштів позабюджетних фондів виконавчим органом влади чи органами управління позабюджетних фондів.

Міністерство фінансів України розподіляє кошти між розпорядниками, через уповноважених контролерів санкціонує використання бюджетних коштів розпорядниками, здійснює загальний нагляд за виконанням бюджету, подає звіти Президенту України і Верховній Раді України про порушення Закону про Державний бюджет України, проводить перевірку випадків порушення його і вживає необхідних санкцій до порушників або подає відповідні проекти рішень Президенту України чи Верховній Раді України.

Міністр фінансів України несе персональну відповідальність перед Верховною Радою України за дотримання Закону про Державний бюджет України. Міністр фінансів України зобов'язаний негайно інформувати Верховну Раду України про всі випадки порушення органами державної виконавчої влади і посадовими особами виключного права Верховної Ради України встановлювати податки, збори, інші обов'язкові платежі і визначати законність використання бюджетних коштів.

Стаття 39. Відповідальність за порушення законодавства про бюджетну систему України

Порушенням законодавства про бюджетну систему України є:

використання коштів державного бюджету на цілі, не передбачені Законом про Державний бюджет України, або в обсягах, що перевищують межу видатків, затверджену зазначеним Законом;

використання коштів республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів на цілі, не передбачені рішеннями про затвердження республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів або в обсягах, що перевищують межі видатків, затверджених зазначеними нормативними актами;

невиконання умов пропорційного скорочення видатків щодо незахищених статей бюджету, як це передбачено частиною першою статті 33 цього Закону, якщо Верховна Рада України прийняла рішення про пропорційне скорочення;

невиконання умов пропорційного фінансування видатків бюджетів всіх рівнів, як це встановлено частиною другою статті 36 і частиною другою статті 37 цього Закону;

видання органами державної виконавчої влади і посадовими особами нормативних та розпорядчих актів, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч виключній компетенції Верховної Ради України щодо встановлення обов'язкових платежів та видатків Державного бюджету України;

недотримання термінів щодо бюджетного процесу, встановлених цим Законом;

порушення інших правил і процедур, встановлених законодавством України щодо порядку витрачання коштів бюджетів, які призводять до незаконних видатків;

невжиття заходів до підпорядкованих органів і підлеглих осіб, що вчинили зазначені в цій статті порушення.

За зазначені у частині першій цієї статті порушення посадові особи органів державної виконавчої влади несуть дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

Стаття 40. Звіт про виконання Державного бюджету України

Звіт про виконання Державного бюджету України подається Президентом України Верховній Раді України до 1 травня року, наступного за звітним. Звіт про виконання Державного бюджету України представляє на засіданні Верховної Ради України Президент України. З доповіддю про виконання Державного бюджету України виступає Міністр фінансів України або особа, що виконує його обов'язки.

До звіту про виконання Державного бюджету України додаються пояснення щодо всіх відхилень від затвердженого Закону про Державний бюджет України як по доходах, так і по видатках. Оформлення звіту про виконання Державного бюджету України здійснюється за правилами, що встановлені цим Законом, іншими законодавчими актами для проекту Закону про Державний бюджет України.

Верховна Рада України розглядає і затверджує звіт про виконання Державного бюджету України в порядку, передбаченому Регламентом Верховної Ради України.

Постанова Верховної Ради **України щодо звіту про виконання Державного бюджету України публікується для загального відома.**

Стаття 41. Звіти про виконання республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів

Звіти про виконання республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, обласного, міського (крім міст районного підпорядкування), районного, районного в місті бюджетів складають відповідно Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим, фінансове управління (відділ) виконавчих органів обласної, міської, районної, районної в місті Ради народних депутатів; про виконання міського бюджету (міст районного підпорядкування), селищного та сільського бюджету — виконавчі органи відповідних Рад народних депутатів.

Постійні комісії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, міської, районної, селищної, сільської Ради народних депутатів розглядають звіт про виконання бюджету, готують висновки і подають їх Верховній Раді Автономної Республіки Крим, відповідній місцевій Раді народних депутатів. **Звіти про виконання республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів затверджуються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим та місцевими Радами народних депутатів.**

Рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим і місцевих Рад народних депутатів щодо звіту про виконання республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, обласного, міського, районного бюджету публікуються для загального відома.

Стаття 42. Звіт про виконання зведеного бюджету України

Міністерство фінансів України складає зведений звіт про виконання Державного бюджету України та бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя на підставі звіту про виконання Державного бюджету України та одержаних від Уряду Автономної Республіки Крим, виконавчих органів обласних і міських Рад народних депутатів звітів про виконання бюджетів, що входять до бюджетної системи відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Зведений звіт надсилається Верховній Раді України. Узагальнюючі показники зведеного звіту підлягають опублікуванню».

Президент України Л.КУЧМА.
м. Київ,
29 червня 1995 року.

Закон України

Про внесення змін і доповнень до статті 23 Закону України «Про захист прав споживачів»

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до частини першої статті 23 Закону України «Про захист прав споживачів» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 1, ст.1) такі зміни і доповнення:

а) абзаци третій—дев'ятий викласти в такій редакції:

«випуск або реалізацію товару, виконання роботи, надання послуги, що не відповідає вимогам нормативних документів, — у розмірі п'ятидесяти відсотків вартості виготовленої або одержаної для реалізації партії товару, виконаної роботи, наданої послуги;

реалізацію товару, виконання роботи, надання послуги, що підлягає обов'язковій сертифікації, але не має сертифіката відповідності, — у розмірі п'ятидесяти відсотків вартості одержаної для реалізації партії товару, виконаної роботи, наданої послуги;

випуск, реалізацію товару, виконання роботи, надання послуги, що не відповідає вимогам нормативних документів стосовно безпеки для життя, здоров'я та майна споживачів і навколишнього природного середовища, — у розмірі трьохсот відсотків вартості виготовленої або одержаної для реалізації партії товару, виконаної роботи, наданої послуги;

реалізацію товару (виконання роботи, надання послуги), забороненого до випуску та реалізації відповідним державним органом, — у розмірі п'ятисот відсотків вартості одержаної для реалізації партії товару (виконаної роботи, наданої послуги);

реалізацію небезпечного товару (отрути, отрутохімікату, вибухо- і вогненебезпечної речовини тощо) без належного попереджувального маркування, а також без інформації про правила та умови безпечного його використання — у розмірі ста відсотків вартості одержаної для реалізації партії товару;

відсутність необхідної, доступної та достовірної інформації про товар, роботу, послугу — у розмірі тридцяти відсотків вартості одержаної для реалізації партії товару, виконаної роботи, наданої послуги;

створення перешкод службовій особі державного органу у справах захисту прав споживачів у проведенні перевірки якості товарів, виконуваних (виконаних) робіт, надаваних (наданих) послуг, а також правил торговельного та інших видів обслуговування — у розмірі від одного до десяти відсотків вартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг за минулий календарний місяць»;

б) доповнити частину першу абзацами десятим і одинадцятим такого змісту:

«реалізацію товару, термін придатності якого минув, — у розмірі двохсот відсотків вартості залишку одержаної для реалізації партії товару;

порушення умов договору між споживачем і продавцем (виконавцем) на виконання роботи, надання послуги — у розмірі ста відсотків вартості роботи, послуги. Ті самі дії, вчинені щодо групи споживачів, — у розмірі від одного до десяти відсотків вартості виконаних робіт, наданих послуг за минулий календарний місяць».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. Кучма.
м. Київ, 20 червня 1995 року.

ПРИВАТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ НА ТЛІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

І ВЕРХОВНА РАДА, і Кабінет міністрів (кожен із своєї точки зору) визнали незадовільним хід приватизаційного процесу в Україні. Цей процес гальмується, блокується і спотворюється. У цьому зв'язку звернімо свій погляд на світовий досвід приватизації.

ПРОЦЕСИ приватизації мають багато спільних рис у різних країнах. Суть загальної моделі полягає у тому, що приватизує той, у кого кращий приватизаційний проект і хто більше платить. Але особливості різних країн надають специфічних рис процесам приватизації в них. **Зараз існує гостра потреба в адаптаторах світового досвіду приватизації до умов України, бо досвід інших країн не можна механічно перенести на наш грунт.**

Система приватизації має бути адекватна ситуації. Потрібна збалансована система перетворення відносин власності. Приватизація має прогресувати постійно й неухильно. Ініціювання і запуск процесів приватизації — функція держави. **Приватизація успішно здійснюється тільки там, де досягається компроміс між її критеріями — економічним, соціальним, політичним, моральним.** Світовий досвід свідчить, що неможливо знайти єдиний спосіб приватизації для всіх підприємств.

Скрізь, де відбувалася приватизація, мала місце комбінація її форм. Зокрема не можна зводити приватизацію в Чехії до ваучерної її форми. Первісний задум схилявся в цей бік, але життя внесло корективи. Класичні, традиційні методи поєднувалися з купонною приватизацією. Державне майно приватизовувалося і через купони, і через викуп, і через аукціони.

Система приватизації в Чехії складається з п'яти елементів: малої і великої приватизації, повернення власності колишньому господарю (реституції), повернення і передання власності муніципалітетам, перетворення соціалістичних кооперативних господарств у приватні компанії.

Через ваучери (купони) приватизуються великі підприємства. Досвід Польщі свідчить, що найкращий спосіб приватизації таких підприємств — їх перетворення в акціонерні товариства і продаж акцій стратегічному інвесторові та іншим акціонерам. Робітники надають перевагу ваучерам, бо це звільняє їх від необхідності купувати акції за власні гроші. Купонна (ваучерна, сертифікатна) приватизація — не для малих підприємств, інвестиційні фонди ними не цікавляться.

ПРИВАТИЗАЦІЯ може здійснюватися прямим методом (за наявні гроші та кредитні ресурси) і ваучерним (купонним, сертифікатним) — безоплатно, або за низьку ціну (як це було в Чехії). **Здійснення приватизації нагадує плавання між Сціллою і Харібдою. З одного боку, безоплатна приватизація не є таким простим і легким виходом, як дехто наївно вважає. Вона прискорює приватизацію, але дає менш значні результати, бо не залучає додатковий капітал. Приватизація може бути грошовою і може бути масовою. Мистецтво економічної політики полягає в тому, щоб їх оптимально поєднати. Темп грошової приватизації, як правило, в 10 разів нижчий, ніж масової. З іншого боку, за платної приватизації існує небезпека, що майно перейде не до дбайливих господарів, а до тих, хто раніше за інших встиг розбагатіти в «тіньовій» економіці.** Все це так, але, як то кажуть, вовка боятися — в ліс не ходити.

Якщо приватизацію здійснюють згори, то є небезпека бюрократизації її процесу. Навіть у Чехії, де він відбувався гладко, приватизаційні проекти довго проходили через відповідні міністерства, далі через міністерство приватизації, тоді через Фонд національного майна, а спірні — через спеціальну комісію Кабінету міністрів. Інколи приватизаційні проекти перемагали за знайомством, а також перемагали проекти без фінансової підтримки, деякі з них починали перепродувати, не викупивши.

До речі, процес приватизації має здійснювати Міністерство приватизації, якого в Україні чомусь немає, а Фонд державного майна має стояти на сторожі державних інтересів в процесі приватизації. Фонд державного майна в Україні займається не властивими йому функціями.

МЕТОД малої приватизації скрізь (і в Чехії, і в Польщі, і в Угорщині) однаковий — аукціони магазинів, ресторанів, їдалень, готелів, майстерень. Центр ініціював малу приватизацію, але здійснювалася вона регіональними органами. В процесі приватизації постає проблема: якщо в людей немає грошей, то для чого аукціони? В Польщі нерідко магазини передавали місцевій владі, вона їх здавала в оренду за гроші. **Головне — це передати права власності, це пошук власника, а як приватизувати — питання другорядне.**

Потрібно мати витримку, щоб пройти через період трансформації. Наприклад, у Чехії протягом приблизно півроку обслуговування погіршало. Це пояснюється тим, що нові власники перебудовувались. Але потім воно значно покращало. У зв'язку зі схильністю нових власників до перепрофілювання магазинів доцільно на певний термін це заборонити, а окремі специфічні послуги, наприклад, чищення одягу, передати у відання місцевої влади.

В Україні мала приватизація здійснюється без необхідної нормативної законодавчої бази, без поділу власності на державну і муніципальну. Нерідко ще до аукціону «все схоплене і сплачене», у зв'язку з чим аукціон втрачає сенс.

Отже, основний спосіб малої приватизації — публічні аукціони, а великої — акціонування. Ті, хто хоче купувати, пропонують свої приватизаційні проекти. Відбувається конкурс проектів. В Чехії в середньому було запропоновано по 5 проектів на об'єкт. Критеріями оцінки проекту були його якість і наявність грошей. Оцінка державного майна була поставлена в залежність від методу приватизації: на основі балансової або ринкової вартості. Різниця між стартовою і продажною ціною сягала 2-10 разів.

Є дві моделі безоплатного розподілу власності — чеська й польська. Польська характеризується розподілом акцій серед населення через приватизаційні фонди, чеська — через купони і вже тоді через фонди. Купони забезпечили широку підтримку процесу приватизації з боку населення, а також сприяли її прискоренню. Ваучерна (купонна, сертифікатна) приватизація забезпечує демократизацію процесу приватизації. В Угорщині приватизація була певною мірою елітарна (значну частину власності отримали колишні керівники). **Досвід купонної приватизації виявив і таку проблему: керівництво підприємств робить все для того, щоб контроль залишався за ним.**

Щодо участі іноземного капіталу в приватизації, то ставлення до цього в різних країнах різне. Наприклад в Угорщині багато власності скупили іноземці. Враховуючи цю обставину, в Чехії в першому раунді малої приватизації іноземному капіталові не дозволили брати участь, у другому раунді він брав участь. **Зрозуміло, що велика приватизація в Україні без значних фондів та іноземного капіталу нереальна.**

ЧИ ВИПРАВДАНІ привілеї трудового колективу в приватизації? Як свідчить світовий досвід, ні. В процесі приватизації в Чехії ніхто не мав спеціальних переваг. Зокрема не було закритих аукціонів. Профспілки вимагали особливих прав для трудових колективів, навіть погрожували страйком, але ніяких пільг для трудових колективів не було надано. Єдине, що отримували працівники, — це кредит на купівлю підприємств за умови високоякісного приватизаційного проекту.

Світовий досвід приватизації свідчить, що **викуп підприємств трудовим колективом недоцільний. Він не є приватизацією у власному розумінні цього слова.** Цей шлях неефективний. У Чилі підприємства приватизувалися через викуп трудовим колективом, але збанкрутували, держава їх викупила і наступним кроком приватизувала. Викуплені колективами підприємства не мають інновацій та інвестицій. Такі підприємства або, зрештою, продають і кожен одержує свою частину власності, або вони банкрутують.

Тут потрібно наголосити: **комерціалізація, корпоратизація, оренда, викуп трудовим колективом, закрите акціонування — це ще не приватизація.** Це комплекс передприватизаційних заходів. Акціонерне товариство, де всі акції державні, — це державне підприємство. Акцію закритого колективу не можна продавати, отже вона неліквідна. Якщо немає права власності на частину майна, то немає і приватної власності.

Що ж до питання про оренду, то треба зазначити таке. Оренда підприємств не виключається, але вона має бути пов'язана з пошуком стратегічного інвестора. Оренда — це роздержавлення в рамках державної власності. Перевага орендного колективу в процесі приватизації полягає тільки в тому, що він добре знає своє підприємство, може запропонувати такий приватизаційний проект, який переможе на конкурсі.

Пошук дбайливого господаря має відбуватися на основі конкурсу на краще обгрунтування підходу до управління приватизованим підприємством. Приватизація — не ціль, а засіб підвищення продуктивності праці і ефективності виробництва, конкурентоспроможності товарів. Після приватизації постають постприватизаційні проблеми, які перш за все пов'язані з управлінням приватизованими підприємствами. Як правило, старий менеджмент доводиться міняти. Це одна з найгостріших соціально-економічних проблем постприватизаційного періоду.

ВАУЧЕРНА (купонна, сертифікатна) приватизація суттєво прискорює і демократизує цей процес. Разом з тим вона, по-перше, не дає прирощення капіталу, по-друге, призводить до розпорошення акцій, по-третє, ускладнює управління власністю. Існує небезпека, що вона може перетворитися на гру в приватизацію, на гру в капіталістів.

Недоліки сертифікатної приватизації в Україні такі: 1) неможливість використати сертифікат частинами під час приватизації різних підприємств (купоновою книжкою було б користуватися зручніше); 2) наявність декількох форм сертифікату (безготівкового, іменного, майнового, компенсаційного), що ускладнює і заплутує процес приватизації; 3) сертифікат фактично не переведено в категорії закону вартості, не обгрунтована його номінальна вартість; 4) не розв'язані як слід питання методики оцінки державного майна; 5) невідпрацьовано організаційну схему приватизації (сертифікатні центри не відповідають за зобов'язаннями держави, а держава — за їхніми зобов'язаннями, сертифікатні аукціони не створюють єдиного депозитарію акцій, процеси приватизації не зав'язані на єдину комп'ютерну мережу); 6) українська приватизація — це «чорна скринька», вона непрозора, не має необхідної інформації; 7) правила приватизації змінюються під час її проведення, що зовсім неприпустимо (в Чехії після проведення першої хвилі приватизації були дещо скореговані правила для другої хвилі). Єдине, що можна сказати втішного: краще погана приватизація, ніж ніяка. **В процесі приватизації вирішальне значення має пошук власника, стратегічного інвестора, який пропонує стратегічний план розвитку підприємства і фінансує його. В ролі стратегічного інвестора виступають інвестиційні банки, фонди та компанії, страхові фонди, акціонерні компанії, фізичні особи.**

Більшість підприємств України неконкурентоспроможні, у зв'язку з чим потрібно здійснити в них капіталовкладення. Потрібен крупний інвестор, який вкладає кошти і покращує фінансову ситуацію. Інакше ідея приватизації буде дискредитована. Частка стратегічних інвесторів має бути обмежена залежно від ситуації з капіталом. Наприклад, у Чехії участь інвестиційних фондів обмежена 20 відсотками акцій.

В Україні стратегічними інвесторами можуть стати насамперед комерційні банки. В ході сертифікатної приватизації люди здають акції до інвестиційних фондів, заснованих банками. В Чехії діє приблизно 400 приватних приватизаційних фондів. Вони беруть участь в радах директорів, впливають на поведінку підприємств. По суті, економічна міць зосереджена в руках банків, приватизаційних фондів і компаній. Це має свої плюси й мінуси. Така система забезпечує високу стабільність ринку цінних паперів. Разом з тим зростає небезпека перетворення їх на інстанції, що цілковито контролюють економічне життя і впливають на політику.

ЯК СВІДЧИТЬ світовий досвід, існує проблема кредитування приватизації. Кредити для охочих узяти участь у приватизації дають комерційні банки. Без довідки банку не можна брати участь в аукціоні й конкурсі проектів. У Чехії 10 відсотків загальної суми кредитних ресурсів було виділено під приватизацію. На відміну від Чехії Україна не має реальних кредитних ресурсів: найпекучіша її проблема — нестача капіталу. **В цьому зв'язку життєво важливе значення для України має створення і розвиток фондового ринку (ринку цінних паперів як представників капіталу). Головне під час переходу до ринку — це створення ринку капіталу, все інше — похідне. Виходячи з наявної ситуації, основним пріоритетом економічної політики в Україні, на мій погляд, має стати сприяння процесові капіталотворення, а це тісно пов'язано зі створенням сприятливого інвестиційного клімату, пожвавленням ділової активності, стимулюванням виробництва.** Якби уряд провокував, ініціював, стимулював процес капіталотворення, то такому уряду не було б ціни.

Приватизація містить антимонопольний аспект. У її ході здійснюється демонополізація. З усією очевидністю це засвідчив чеський досвід. До початку приватизації (в 1991 році) в економіці тодішньої Чехо-Словаччини домінуюче положення займало 800 великих підприємств. За період трохи більш як рік ці монополії були перетворені у 4000 незалежних, конкуруючих між собою середніх і малих підприємств, що взяли участь у приватизації. Поштовхом до процесу демонополізації послужило надання керівникам підрозділів права подати заяву на виокремлення. Для цього вони мали довести певну здатність очолюваних ними підрозділів функціонувати незалежно.

В Україні монополістичні структури гальмують процес приватизації. Якщо суб'єктом приватизації виступає відомство, а не підприємство, то приватизація неможлива. Отже, треба відійти від галузевого управління державним сектором. Тоді суб'єкти приватизації будуть готові до неї.

Формула ринку — приватна власність плюс конкуренція. Важко сказати, який із цих компонентів більш важливий. Я сказав би, що другий. Через конкуренцію відбувається реструктуризація державної власності. Є країни з високою питомою вагою державної власності (наприклад, Ізраїль, Сингапур) і ринковою економікою. Для того, щоб дати поштовх демонополізації, потрібно адміністративним шляхом розбити всі організаційні монополії. Це показав досвід Чехії, Польщі та інших країн.

І, нарешті, останній висновок. Приватизація здійснюється успішно, якщо є уряд реформ і він тісно взаємодіє з парламентом, профспілками та підприємцями на основі соціальної злагоди.

Володимир ЧЕРНЯК,
доктор економічних наук,
професор.

У ДОПОВІДІ і Зверненні Президента України Леоніда Кучми до Верховної Ради у жовтні 1994 року зроблено висновок: «... в Україні не розвинуто або деформовано економічні основи держави, які забезпечують її незалежність, внутрішню стабільність і міжнародний авторитет... Ми маємо піднести на рівень найвищої загальнонаціональної мети ідею розвитку власної високоефективної економіки». По суті в цій цитаті сконцентровано реалії нашого життя. А вони такі: з проголошенням незалежності Україна отримала лише атрибути суверенної держави і окремі частини колишньої єдиної системи виробництва колишнього СРСР. І за минулі три з лишком роки атрибути державності не вдалося наповнити реальним змістом, а намагання утвердити економічну незалежність з допомогою докорінної переорієнтації політики зі Сходу на Захід не дало очікуваних результатів.

Державна політика у морській галузі — складова зовнішньоекономічної незалежності України

Це повною мірою стосується морського флоту. Він у будь-якій державі є однією з важливих галузей сучасного виробництва й покликаний задовольняти потреби виробництва й населення у перевезеннях. Морський флот — це основний перевізник імпортного продовольства й інших товарів народного споживання, масових вантажів традиційного експорту, вантажів іноземних фрахтувальників (експортерів транспортних послуг), основа резервного флоту національної оборони.

Після розпаду СРСР в Україні залишилося 3 морських пароплавства, близько 30% складу морського флоту СРСР, понад 500 транспортних, пасажирських і спеціальних суден, 18 морських торгових портів, 8 судноремонтних заводів(СРЗ), розвинені допоміжні служби флоту й інфраструктура соціального забезпечення, комплексна база для підготовки кадрів будь-якого профілю в середніх і вищих навчальних закладах. І хоча середній вік транспортних суден перевищив 17 років (що, до речі, відповідає середньосвітовому), знос основних фондів морських портів і СРЗ становить 70 %, морський транспорт України залишався збалансованою, комплексною галуззю, здатною до ефективної діяльності.

З ПИТОМИХ показників наявної вантажності й вантажомісткості флоту України на душу населення його можна зіставити з цивільними флотами таких держав, як Франція, Іспанія, Туреччина, Польща.

Потужний потенціал залишився Україні й у сфері суднобудування, яка налічує 8 заводів, майже два десятки підприємств-суміжників, 27 науково-дослідних інститутів. Щоправда, нині українські суднобудівники прискореними темпами нарощують свою роботу над виконанням програми поповнення іноземних торгових флотів, але не флотів українських судновласників.

Лідером українського торгового флоту залишається Чорноморське морське пароплавство (ЧМП), на яке припадає близько 70% перевезень водним транспортом України. Працюючи практично на всіх лініях міжнародного судноплавства, володіючи величезним досвідом конкурентної боротьби на світовому ринку (саме капіталістичного), найбільшим в Україні (і колишньому СРСР) виробничим і кадровим потенціалом, керівництво ЧМП закономірно виступило з пропозицією перенесення наявного заділу на державний рівень шляхом створення на базі ЧМП Української морської адміністрації (Укрморфлот) з наступним напрацюванням нормативної бази і основ морської політики суверенної держави. Така постановка питання була природна, але їй не судилося утілитися в життя з цілого ряду відомих причин.

НА ЖАЛЬ, сьогодні доводиться констатувати, що Україна досі не тільки не заявила про свою державну морську політику й не підтвердила статусу морської держави, а фактично втратила з великими зусиллями здобуті раніше позиції на міжнародних ринках судноплавства, набула сотні мільйонів валютних боргів, прострочені платежі, арешти суден у іноземних портах тощо.

При цьому за своїми географічними, історичними і економічними потенційними умовами Україна належить до держав, які мають усі передумови до розвитку морського і річкового транспорту, прибережного й океанічного рибальства, науково-дослідної експедиційної діяльності. Акваторії морського узбережжя, що не замерзають, великі басейни Дніпра й Дунаю сприяють проведенню господарської діяльності, скерованої на розвиток портів, морського й річкового судноплавства, суднобудування та судноремонту.

Водний транспорт — це така галузь народного господарства, державне регулювання якої має істотне значення, і в цьому нагромаджено великий позитивний досвід у світових морських державах. Послаблення або цілковита втрата регулювальної ролі держави створюють сприятливі умови для прямої експансії іноземних судновласників, розвитку монополізму й несумлінної конкуренції серед вітчизняних перевізників, призводить до різкого збільшення інвалютних втрат у цінах товарів й витрат на фрахтування іноземного тоннажу, до інших негативних наслідків.

Органи управління водним транспортом провідних країн Заходу навіть за умов економічної стабільності, розвинених й добре налагоджених ринкових відносин посідають особливе місце в системі урядових установ і з використанням ефективних інструментів (ліцензування, нормування, квотування, встановлення тарифів, контроль за транспортними умовами запродажних контрактів, припинення монополізму тощо) від імені держави забезпечують високий рівень контролю, регулювання й координації діяльності морських портів, судноплавних компаній, вантажовласників і фінансових структур.

Виконують від імені й за дорученням уряду значний обсяг специфічних функцій у сфері морського міжнародного права, безпеки мореплавства, захисту морського середовища, репрезентування національних інтересів у міжнародних організаціях, у міждержавних відносинах і т. д.

Аналіз свідчить, що для морського транспорту розвинених країн характерні тенденція до державної централізації управління розвитком національного флоту й портового господарства й водночас децентралізація управління оперативно-господарською діяльністю.

Можливості держави у проведенні власної внутрішньої і зовнішньої політики зростають за високого рівня державної власності на флоті (Італія, Франція) порівняно з тими країнами, де значна частина флоту перебуває під контролем приватного капіталу (Німеччина, Норвегія, Швеція, Японія та ін.). При цьому в будь-якому випадку спостерігають два основні напрями в діяльності державних органів управління водним транспортом:

1. Виконання зовнішніх транспортно-політичних функцій, розробка й реалізація судноплавної транспортної політики країни (внутрішньої, щодо окремих держав і залежних територій), участь у різних міжнародних форумах і організаціях (ОЕСР, ЄЕС, ІМО, ЮНКТАД), використання торгового флоту для урядових і оборонних цілей, у тім числі участь у діяльності військово-політичних союзів.

2. Нагляд і контроль за виконанням технічних норм і стандартів у судноплавстві, координація роботи морських служб, організація пошуково-рятувальних операцій, боротьба із забрудненням навколишнього середовища.

Уся діяльність державного органу управління водним транспортом має спиратися на заявлену державну транспортну політику. В ній безумовно мають відбитися пропозиції зі спеціального режиму українського судноплавства з особливими правилами, які поставлять флот України у сприятливі умови проти флотів основних конкурентів. Є потреба в урядовій підтримці національного судноплавства, яку слід поширити щонайменше на забезпечення і підтримку інфраструктури, некомерційні судна, забезпечення безпеки мореплавства, запобігання забрудненню водного середовища, оборонні цілі й підготовку кадрів. Ця підтримка має бути обмеженою й специфічного характеру з точки зору фіскальних пільг, податків і капітальних вкладень, перспектива отримання яких протягом багатьох років вела до відвернення зусиль управлінського апарату на місцях від його справжнього завдання — зниження витрат і отримання прибутків від оперативно-господарської діяльності.

Сьогодні на різних рівнях розглядають два шляхи виходу з наявної на флоті України ситуації: або розплачуватися за борги основними фондами й національним багатством, або вдатися до взяття довгострокових кредитів. Другий шлях економічно менш деструктивний і безпосередньо не загрожує економічній суверенності України. Сподіватися на західних інвесторів не випадає, бо за даними зарубіжних джерел нині Україну розглядають як державу з десятивідсотковим ризиком для іноземного капіталу.

Вже зроблені спроби України ствердити себе як рівноправного і перспективного партнера на світовому ринку засвідчили, що, по-перше, політична підтримка Заходу не означає відмови від безкомпромісної боротьби на ринках збуту; по-друге, зовнішні інвестиції не є благодійністю і не спрямовані на підвищення конкурентоспроможності українських товарів і послуг; по-третє, Захід, реалізуючи власні цілі, не сприяє зміцненню ролі України як військово-політично і економічно могутньої держави.

Нагромаджений Україною досвід дозволяє зробити принаймні два основоположні висновки:

під час реалізації своїх стратегічних інтересів Україна може спиратися в основному лише на власні ресурси і потенціал;

докорінного перегляду потребують зовнішньоекономічні зв'язки. Де це ще можливо, необхідно повернутися на колишні ринки збуту, вантажну базу, відновивши виробничі зв'язки з тими державами, насамперед з Росією, які близькі нам за техніко-економічним і організаційним рівнем.

Саме курс на розвиток стратегічного партнерства з державами СНД і колишнього РЕВ мають стати основним напрямом державної морської політики України і організаційної системи державного управління водним транспортом України.

Для цього найближчим часом потрібно:

розробити з усіма об'єктами і суб'єктами управління водним транспортом концепцію державної морської політики України на основі напрямів загальної стратегії внутрішньої і зовнішньої політики держави;

сформувати структуру і сформулювати основні положення морської транспортної політики України у вигляді державного нормативного акту, спрямованого на забезпечення консолідації державних органів управління, розуміння між ними, органами місцевої влади і підприємствами, організаціями галузі (державними, акціонерними, приватними) у розробленні й реалізації загальнонаціональних цілей, завдань, інтересів;

втілити ідею комплексності інтересів і відповідальності державних органів управління, судноплавних компаній, портів, суднобудівних і судноремонтних підприємств, вантажовласників і національних фінансових структур на наявній і ще вироблюваній законодавчій базі.

**Володимир СЄВРЮКОВ,
голова підкомісії з водного транспорту Комісії Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, траспорту і зв'язку, член Соціалістичної фракції.**

На початку тижня

Балансуємо на канаті з жердиною МВФ

Міжнародний валютний фонд — організація солідна. Якщо країна не дотримується підписаних з фондом угод, він може просто розвернутися і залишити несерйозних партнерів на самоті, як сталося, наприклад, з Росією. Навчена гірким досвідом сусіда, Україна повинна була б точніше дотримуватися показників, запланованих у підписаному меморандумі. Проте...

Вже сьогодні наше керівництво має намір переглянути свої зобов'язання перед МВФ і забезпечити до кінця року рівень інфляції тільки 4—5% замість обіцяних 1—2%. Представник МВФ в Україні Алекс Сундаков поки що утримується від коментарів, аргументуючи це тим, що офіційних переговорів поки що не було. Проте, як відомо, цього року МВФ оголосив про надання Україні кредиту Стенд-бай 797,84 млн. СДР та другого траншу кредиту СТФ 249,325 млн. СДР. Згідно з меморандумом, під яким поставила свій підпис і Україна, кредит може бути перерваний, якщо наша сторона не дотримуватиметься всіх вимог документа. Крім того, щодо рівня інфляції на межі 4—5%, то, за словами Алекса Сундакова, «як засвідчує досвід Росії, інфляція обов'язково зірветься до 15—18%».

Отож Україна може втратити з такими зусиллями здобуті гроші, і наші реформи знову загрузнуть. Шкода... Бо, на думку того ж Алекса Сундакова, сьогодні ми вже маємо певні здобутки. Наприклад, з точки зору макроекономіки Україна досить пристойно формує держбюджет: за п'ять місяців 1995 року до бюджету надійшло 30 відсотків від річного плану надходжень. Тож нині ми опинилися в ролі акробата, що балансує на канаті: один необережний нахил — і падіння.

Наталя ФІЛІПЧУК.

Представляємо дипломатичний корпус України

РОЗПОВІДАЮЧИ про підсумки своїх численних закордонних поїздок, Президент щоразу повторює: потенціал України було високо оцінено, ми зуміли переконати, що з нашою державою вигідно співробітничати. На жаль, більшість візитів на різних рівнях і спрямовані переважно на те, щоб розповісти й довести. Але є у світі держава, яку давно вже не треба переконувати. Ще за часів СРСР тридцять відсотків зв'язків з цією країною припадали на Україну ... Ця країна — Куба.

ЧИ ВИГІДНО ДРУЖИТИ З КУБОЮ?

— Шістнадцять тисяч кубинських спеціалістів навчалися в Україні, — розповідає Надзвичайний і Повноважний Посол України в Кубі Олександр ТАРАНЕНКО. — На полях цієї республіки й досі працюють 45 тисяч тракторів українського виробництва, в кожному домі — телевізори (2 млн.) зібрані на Львівському, Смілянському, Сімферопольському, Сумському заводах. І все це потребує нових запчастин. Тож унікальність україно-кубинських відносин у тому, що не доводиться переконувати когось у можливостях України, кубинський ринок для нас відкритий.

— Але, здається, сама Україна цього не усвідомлює...

— Справді, ми втрачаємо багато можливостей. Кубинці мало не щодня звертаються до нас з пропозицією придбати якусь апаратуру, хоча б ті самі кінескопи, необхідні для ремонту українських телевізорів. Але Україна не надто поспішає вкладати договори. Тим часом кубинський ринок починають завойовувати такі капіталістичні велети, як Канада, Франція, Іспанія... І це не випадково, бо в списку ста країн, найсприятливіших для вкладання інвестицій, Куба посідає 29-те місце.

— А Україна?

— Скажу м'якше. США посідають у цьому списку 22-ге місце, Росія — 97-ме. А в списку ж тільки перші сто країн... Передбачуваність політики і незмінність прийнятих законів приваблюють інвесторів, навіть попри економічну блокаду з боку США. До речі, коли іноземний корабель зайшов до кубинського порту, то він не має права шість місяців заходити до портів Сполучених Штатів.

— До речі, як на Кубі ставляться до прагнення України будувати у своїй державі капіталізм?

— Кубинці уникають якихось категоричних оцінок, але ставляться до цього з розумінням. Хоча з розпадом соцтабору Куба, по суті, залишилася на самоті зі своїми проблемами. Очевидно, всі знають, в якій складній економічній ситуації вона опинилася. В усіх бесідах кубинці наголошують, що хотіли б співпрацювати з нашою державою, цікавляться, як функціонують комерційні банки, як проводиться нова економічна політика... Для них ми — передусім, країна, яка має чудовий досвід індустріального будівництва, а не капіталізму чи соціалізму.

— А як ви можете пояснити те, що за чотири роки незалежності тільки цього року вперше (!) на Кубі побувала українська урядова делегація. Не часто відбуваються візити й на рівні окремих міністерств. Може, економісти й політики вважають, що з багатими державами дружити вигідніше?

— До Києва кубинські делегації приїздять частіше. Але справа не тільки в делегаціях. З огляду на внутрішньополітичні та економічні проблеми нам важко налагодити повнокровну співпрацю. А зробити це необхідно. Перш за все, щоб підтримати свій експорт, зовнішньоекономічний потенціал. І якщо ми не зробимо цього найближчим часом, то вони замінять нашу техніку на канадську чи французьку.

У тому, що на Кубі сьогодні живеться не легко, є й наша провина. Адже вони запозичили в СРСР не тільки соціалістичну ідею, а і її недоліки. Ми, ставши незалежною державою, мали багато власних проблем, і хоча і намагалися підтримувати відносини з давніми партнерами, не розвивали їх. Тепер, коли на Кубі є посольство України, певен, що ситуація зміниться на краще.

Інтерв'ю взяла Наталя ФІЛІПЧУК.

На знімку: Олександр Тараненко.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Хроніка, події, факти

● *Грозний*

Три дні на роздуми

На переговорах у Грозному щодо мирного врегулювання оголошено триденну технічну перерву. Про це повідомив журналістам від імені учасників переговорів голова дудаєвської делегації Аслан Масхадов. «Смисл перерви полягає в тому, — сказав він, — що сторони підійшли до розв'язання найпринциповіших питань і потребують консультацій». Російська урядова делегація вже відбула з Грозного до Москви.

● *Будьонновськ*

Нові дані про Басаєва

У Ставропольській крайовій прокуратурі поновлено розслідування кримінальної справи, заведеної на Шаміля Басаєва близько чотирьох років тому, коли він захопив у заложники пасажирів авіалайнера, що вирушав з аеропорту Мінеральні Води до Єкатеринбурга. Басаєв зажадав зміни курсу на Анкару, виступивши перед турецькими властями із заявою про те, що терористичну акцію він здійснив для привернення уваги світової громадськості до необхідності захистити Джохара Дудаєва, який прийшов до влади в Чечні.

Кримінальну справу невдовзі було припинено — Туреччина не передала Басаєва Росії і забезпечила його виліт до Грозного, де також відмовилися видати його російським властям.

● *Бєлград*

Стали щитом. Живим...

Мусульманські солдати силоміць відібрали в українських «блакитних шоломів» у зоні під захистом ООН у Горажде 6 бронетранспортерів та особисту зброю миротворців. Ці факти підтвердив представник командування Сил ООН з охорони в Сараєві Жерар Дюбуа. Блокованих українських і британських миротворців у Горажде мусульмани, очевидно, мають намір використати як «живий щит», побоюючись можливого наступу сербських частин на цей анклав.

● *Лондон*

...й україна цим стурбована

У ніч на понеділок у Лондоні завершилася зустріч начальників штабів збройних сил Великобританії, Франції і США, що проходила за зачиненими дверима. Вони обговорили ситуацію навколо «зон безпеки» в Боснії та Герцеговині і можливі плани дій щодо забезпечення їх захисту. По закінченні більш як п'ятигодинних дискусій учасники не зробили жодних заяв. Тим часом Україна звернулася до ООН з пропозицією скликати засідання з питання врегулювання ситуації у Горажде.

● *Тель-Авів*

Перед хворобою всі рівні

Заступник міністра оборони Ізраїлю Мордехай Гур покінчив життя самогубством. У записці, залишеній сім'ї, він повідомив, що більше не може переносити страждань, що їх протягом багатьох років змушений був терпіти в зв'язку з раковим захворюванням. Родичі знайшли мертвого 65-річного відставного генерал-лейтенанта в саду свого будинку в Тель-Авіві з простреленою головою. Мордехай Гур відомий в Ізраїлі ще й як автор дитячих книг героїко-патріотичного змісту.

Ігор БОРИСЕНКО, ІТАР-ТАРС (з Вашингтона)

Мільйонери в суді

ЩОНАЙМЕНШЕ половина членів Верховного суду США — мільйонери.

Про це свідчать розповсюджені у Вашингтоні відомості про доходи всіх дев'яти членів суду. Їх публікують щороку, як того вимагає американське законодавство, причому судді можуть вказувати не точну суму свого достатку, а лише його «загальні рамки». Пов'язано це з тим, що члени Верховного суду можуть суміщати свою основну роботу з читанням лекцій, викладацькою діяльністю.

Найбільші статки має Рут Бадер Гінсбург, лише рік як її призначено до вищого законодавчого органу країни: її майно оцінюють у межах від 4,17 до 7,67 млн. доларів. Дещо поступається їй Стівен Брейер, власність якого становить від 3,17 млн. до 6,39 млн. доларів. На третьому й четвертому місцях — Сандра Дей О'Коннор із майном 1,14—3,9 млн. і Джон Пол Стівенс, який володіє власністю на суму від 965 тис. до 2,09 млн. доларів. До списку мільйонерів можна було б внести і Девіда Соутера, проте з певною натяжкою: він оцінює свої статки розміром від 350 тис. до 1,1 млн. доларів.

«Найбідніший» із членів Верховного суду США — Кларенс Томас. Він має лише суму в межах від 80 тис. до 275 тис. доларів. За уважного розгляду його декларації привертає увагу не лише порівняно скромне майно одного з найконсервативніших членів Верховного суду США, а й той факт, що він торік отримав подарунок — ящик сигар ціною 100 доларів — від вкрай консервативного радіокоментатора Роша Лімбо, котрий ніколи не пропустить нагоди рознести вщент «лібералів».

Окрім відомостей про отримані протягом року подарунки, судді внесли до декларації про доходи і відомості про закордонні поїздки, бо частину витрат на подорожі їм компенсують з державної казни. Так, суддя Ентоні Кеннеді торік побував у Парижі, Зальцбурзі, Гонконзі, Лондоні. Член Верховного суду Ентоні Скалія здійснив поїздки до Індії та Австралії, а Сандра Дей О'Коннор — до Індії, Болгарії і Великобританії.

Тетяна КОСТІНА, «Голос України» (з Алмати)

КОНСТИТУЦІЯ ЯК ДОГОВІР З ВЛАДОЮ

В АЛМАТИ відбулося засідання асамблеї народів Казахстану, на суд якої було представлено новий проект Конституції країни.

На прес-конференції, присвяченій обговоренню нового проекту, Президент Казахстану Нурсултан Назарбаєв представив проект Конституції журналістам і розповів, що його появі передувала велика робота казахських науковців та іноземних експертів, у тому числі 8 соціологічних досліджень. Тепер попереду загальнонародне обговорення документа протягом місяця, а далі протягом десяти днів його розробники проаналізують пропозиції «з мас», і після того — референдум.

Не приховувалося, що багато що запозичено з французької, німецької та грецької конституцій, від азійського, східного менталітету.

У проекті нової Конституції казахську мову названо державною мовою Республіки Казахстан; що ж до російської мови, то її «у державних органах та органах місцевого самоврядування нарівні з казахською офіційно застосовують».

Проект Конституції визнає приватну форму власності на землю.

Це найгостріші питання, які пристрасно обговорювалися в суспільстві і здобули неоднозначну оцінку. Президент сподівається, що суспільство зі схваленням зустріне проект Конституції, що довіра до держави зросте й економічна ситуація в країні поліпшиться, а поки в республіці обговорюватимуть проект, має намір узяти двотижневу відпустку. До речі, саме в цей період Н. Назарбаєву виповнються 55, з чим його і привітали журналісти. Під час прес-конференції він також заявив, що проект Конституції зроблено не під Назарбаєва, що народ має сприйняти її як договір з владою, і що створювали Конституцію для країни, для всіх народів Казахстану.

Експрес-інтерв'ю

ДО УГОРЩИНИ — ЯК І РАНІШЕ: БЕЗ ВІЗИ

УКРІНФОРМ, посилаючись на офіційні кола та пресу Угорщини, повідомив про можливе запровадження візового режиму щодо окремих «південних та східних сусідів» Угорщини, зокрема — України. І навіть про те, що вже триває підготовка до цього заходу. Кореспондент «ГУ» Анатолій Марциновський попросив дати роз'яснення консула Посольства Республіки Угорщина в Україні пана Золтана БАТЯ:

— Поки що питання запровадження для громадян України візового режиму знаходиться, образно кажучи, «на рівні інформаційних агентств». Під час травневого візиту нашого Прем'єр-міністра Дюли Горна в Україну ця проблема порушувалася під час розмови з Президентом Леонідом Кучмою. Але жодних конкретних рішень щодо «візового» питання немає. Отже, поки все залишається так, як є нині.

Медицина

ГЕВЕЯ В УКРАЇНІ НЕ РОСТЕ. ЗРОСТАЄ ЛЮЕС

За підрахунками МОЗ України, за останні чотири роки кількість жертв блідої трепонеми (збудника люеса) в Україні збільшилася з 6 до 69 випадків на кожні сто тисяч населення. Якщо не збавляти темпу, через десять років у кожній українській родині буде по сифілітику. При тому, що вже сьогодні 13 відсотків від загальної кількості захворювань на сифіліс (люес) — результат внутріутробного зараження, майбутнє нації вимальовується вельми неприваблива.

На думку фахівців з Українського центру здоров'я, є три засоби боротьби з хворобами, що передаються статевим шляхом, — якісне лікування, просвіта та профілактика. З двома першими у нас не все гаразд, позаяк, за визнанням самих працівників МОЗ, дев'ятеро з десятьох хворих на сифіліс віддають перевагу підпільним псевдолікарям... Стрункими шеренгами ці люди проходять повз анонімні діагностичні служби. І звичайно вже — повз грати шкірвендиспансерів, здригаючись під поглядами ханжів, страждаючи від чиїхось непевних уявлень про лікарську етику... Загалом, у наявному становищі обивателеві не залишається нічого іншого, як зосередитися на профілактиці.

Лікарі всього світу в один голос заявляють, що кращого профілактичного засобу, ніж презерватив, ще не винайшли... Як не винайшли кращого матеріалу для його виробництва, ніж латекс (простіше кажучи — гума). Тож чумакам 1995 року саме час вирушати... до далекої Малайзії по сік гевеї. Саме цей представник тропічної флори слугує чудовою сировиною для виготовлення високоякісних латексних презервативів.

Як повідомили на прес-конференції представники Науково-інженерного центру МОЗ України, Мукачевський завод латексних виробів, що будується, уже цього року дав країні 15 тисяч високоякісних презервативів. Щоправда, повного виробничого циклу поки що немає, і власне кондоми імпортують з Малайзії, Німеччини та США.

У створення національного виробництва потрібно вкладати по одному мільйону доларів щороку. Та це набагато дешевше і вигідніше для держави, аніж регулярна закупівля імпорту по 5—15 мільйонів доларів (залежно від якості) за 100 мільйонів штук. Саме стільки одиниць становить сьогодні попит на українському ринку... Зі зростанням нашого культурного і життєвого рівня країні потрібно буде в шість разів більше... А пропозиція нині така: по одному в руки. На кожні 365 днів.

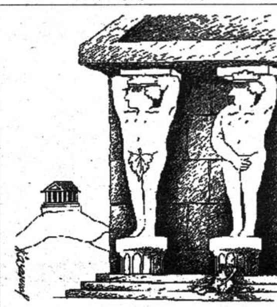

Певне, предмети здорового сексу продаватимуть у бакалійних крамничках і видаватимуть у школах не скоро. До речі, серед 52-мільйонного народу України лише 15 відсотків використовують їх на практиці. Як би не сталося так, що на межі XXI сторіччя позитивною у нашій суспільній анкеті виявиться сама... реакція Вассермана.

Ганна ТИХА.

Малюнок Костянтина **КАЗАНЧЕВА.**

Приємна новина

Є ТАКИЙ ЦЕНТР!

Найбільший в Україні опіковий центр відкрито у Житомирі на базі обласної лікарні. Обладнання новітньою апаратурою обійшлося в чималу суму. Виділила її обласна інспекція з охорони праці, яка, зібравши значні кошти, вирішила не розпорошувати на різні, хай і потрібні, але часткові заходи, а грунтовно розв'язати цю серйозну проблему. Адже щороку від опіків страждає близько тисячі чоловік, причому здебільшого діти, особливо, відколи менше стали відвідувати дошкільні заклади.

Олексій КАВУН.

Житомир.

За європейськими стандартами

У Дніпропетровську відкрито новий хірургічний корпус обласної лікарні ім. Мечникова. Такого центру, де все за європейськими стандартами, в Україні ще не було. Центр практичної та наукової медицини, розрахований на 600 місць, має унікальне устаткування. Збудовано палац здоров'я на честь 50-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

(Укрінформ).
Фото Анатолія КРАСНОЖОНА.

БАЗАРНИЙ ДЕНЬ	Ціни на продукти харчування на ринках України														
	Яловичина	Свинина	Кури	Сало	Яйця (десяток)	Олія	Сметана	Сир жирний	Картопля (мол.)	Часник	Морква	Цибуля	Яблука	Огірки	Помідори
Кіровоград	250	300	320	120	85	140	240	120	60	160	100	60	50	—	—
Чернігів	220	350	350	200	80	130	160	150	50—60	180	130	60	30—50	45	90
Чернівці	220—240	280—350	—	120	60	150	130—140	—	50	140	70	70	80	—	100—110
Київ, Лук'янівський ринок	250—300	430—450	400	170	60—75	145	200	130	70	170	25	35	80—100	40—50	110

Де відпочити

«Здоров'я» чекає на вас

Яке ж воно дивно-прекрасне — село Лука Лохвицького району на Полтавщині! Тихо тече Сула, зеленіють ліси, чисте повітря огортає.

Якщо хочете тут відпочити, телефонуйте до Лохвицького району: 9-51-31. База відпочинку «Здоров'я» — до ваших послуг.

ДВА МОРЯ НА МАЛЬОРЦІ

Найголовніше на Мальорці — море. Але із заходом сонця в курортному містечку Плайя-де-Пальма розпочинається новий різновид відпочинку: засмаглі за день туристи окуповують численні бари, ресторани, дискотеки. Є тут де провести час, були б гроші. Втім, для людини, яка спроможна придбати на Мальорку путівку, гроші ті — не такі вже й великі.

У Плайя-де-Пальма багато розкішних дискотек. Щовечень по пляжу ходять групи їхніх представників і вербують відвідувачів на вечір. Сама ж система відвідування дискотек вельми цікава й оригінальна.

Вхід, як правило, безплатний. До того ж, на вході видають талон, за яким усередині можна, знову ж безплатно, отримати фірмову футболку дискотеки. Такий «комунізм» доповнює безплатне пиво: протягом визначеного часу, години чи двох, вам наллють скільки забажаєте. Але існує один нюанс, який дещо пояснює таку гостинність господарів дискотек: все ж ви маєте витратитися. Кожна дискотека встановлює мінімальну суму, на яку ви повинні замовити напоїв: прохолоджувальних або алкогольних. Сума та не така вже й велика — 8—12 доларів. Замовляєте, вам роблять позначку в спеціальній картці, і на виході ви розраховуєтеся. Ну, а всередині, окрім платних і дармових напоїв, — чудове світло, зручні стойки, музика, танці, злегка одягнені дівчата вигинаються на підмостках... Коротше, вищий європейський клас.

Багато ресторанів на Мальорці практикують вечорами так звану « щасливу годину» — також з метою залучення відвідувачів. Якщо ви протягом тієї години п'єте, скажімо, два пива, то третє вам приносять безплатно.

Для тих, хто більше від пива полюбляє, наприклад, подорожувати, — теж усі умови. Без проблем можна взяти напрокат транспорт. Велосипед коштує близько 10 доларів на день, мотоцикл — близько 20-ти, автомобіль — від 30 і вище.

Мальорка — місце абсолютно безпечне. Тут можна спокійно гуляти будь-якої години ночі. Кримінальний світ представлений лише добре знайомими нам наперсточниками: їх у Плайя-де-Пальма дуже багато. І вечорами на набережній вони через кожні 50 метрів намагаються ошукати довірливих туристів. Але в цьому випадкові все залежить від самих туристів: не лізь — не програєш.

А взагалі, набережна моря в Плайя-де-Пальма ввечері перетворюється на щось подібне до київського Андріївського узвозу в день Києва. Тут і артисти, і художники, і музиканти. Можна зробити собі татуювання, оригінальну зачіску. Ну і сувенірів, звичайно, безліч.

Отже, крім моря Середземного на Мальорці є ще одне море — море задоволень. Побачити все це і, так би мовити, взяти активну участь у житті одного з найкращих європейських курортів, можна, придбавши путівку в туристичній фірмі «САМ». Адреса: Київ, проспект 40-річчя Жовтня, 40, готель «Мир», корп.1. Телефони: (044) 263-43-56, 263-60-02, 263-33-34, факс (044) 264-93-27.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

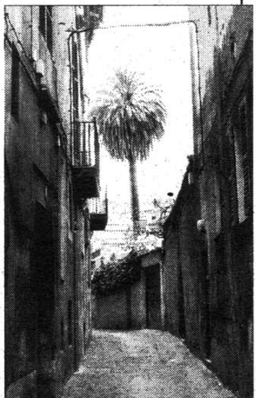

На знімку: давня вулички в м. Пальма-де-Мальорка.

Заряд на цілий рік

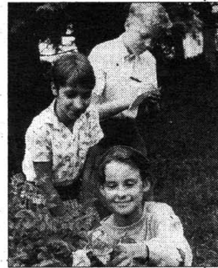

здобудуть школярі, які відпочивають у таборі «Сонечко» в урочищі Гаразджа на Волині. Близько 200 дітей приїхало сюди з північних районів області, що найбільше постраждала від чорнобильського лиха. Працівники Волинської профспілки агропромислового комплексу зробили все, аби п'ятиразове харчування, гра на свіжому повітрі та туристичні походи приносили дітям задоволення та заряд бадьорості.

Фото Валерія БЄЛОВА. (Укрінформ).

Российско-Украинский концерн «АВТОМОБИЛИ РОССИИ»

Реализует автомобили:

марки УАЗ — всех модификаций

марки ГАЗ

Предлагает широкий ассортимент запчастей, узлов, и агрегатов.
Имеются в наличии: двигатели, кузова, кабины.
Проданным автомобилям обеспечивается гарантийный ремонт.

Телефоны концерна: СЛАВУТИЧ (04479) 2-40-18, 2-95-03
Код из Киева и области — 279

Телефони предприятий: КИЕВ (044) 474-50-90, 269-44-15, 269-26-28
ЧЕРНИГОВ (04622)2-63-02
ЛУЦК (03322) 3-13-59, 3-03-00
КОРОСТЕНЬ (Житомирская обл.) (04142) 4-68-52

Предприятия производят техническое обслуживание автомобилей:
"УАЗ" — всех модификаций,
"ГАЗ" — легковых и малотоннажных (044) 269-44-15, 269-26-28
"МОСКВИЧ" — легковых и малотоннажных (044) 269-37-58

Концерн и предприятия принимают по бартеру за автозапчасти продовольственные товары: (04479) 2-95-28.

РА «СА»

Запасные части

***Газовые амортизаторы** фирмы "Citroen" для автомобилей "Москвич-2141", которые гарантируют 100.000 км. пробега.*

***Карбюраторы и стартеры** оптовыми партиями.*

*И как прежде **более 500** наименований запасных частей к автомобилям ЗИЛ, ГАЗ, Москвич*

От зеркала до двигателя со склада в Киеве!!!

тел. 8-044-264-74-70, тел/факс 264-95-39

АО "САЛЬСКСЕЛЬМАШ"

Продукция завода эксплуатируется в 24 странах мира : США, Канаде, Англии, Австралии, Франции, Иране и др.

ПОГРУЗОЧНЫЕ МАШИНЫ

- *погрузчики (ПКУ-0,8; ПСБ-800; ПФТ-0,15)*
- *стогометатели (СНУ-0,5Б; СНУ-0,5Б550)*
- *фуражиры (ФН-1,4А)*

Выполняют погрузочно-разгрузочные работы, скирдование копен сена и соломы; навешиваются на трактора типа ЮМЗ, МТЗ и Т-25А; обеспечивают высоту формирования стога при скирдовании от 5 до 9 м и грузоподъемность от 0,8 до 1 т; отличаются простотой и надежностью в эксплуатации

ПОСТАВКА ЗАПЧАСТЕЙ И СЕРВИСНОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ

Представительство на Украине :
252049, г.Киев, а/я 559/7, ул.Курская 11
тел.:(044) 244-07-46, факс :(044) 244-07-47

Реализуем со склада в Киеве

КАКАО-ПОРОШОК
(ИНДОНЕЗИЯ)
145000 КРБ / КГ

(044) 244-09-81
(044) 244-09-82

Офіційний представник

«SUN CHEMICAL»

«Московские печатные краски» реалізує:

— офсетні фарби російських заводів, фарби Baglini, Hartmann;

— ледерин, коленкор, офсетну гуму;
— інші поліграфічні матеріали;

— папір офсетний, газетний, крейдований, етикетний, картон;

— полістирол різних марок та кольорів;
— бязь сурову, невідбілену.

☎ /044/ 488-51-66, 488-75-67.

АВТОМОБИЛИ

новые:

РАФ — любых модификаций

ГАЗЕЛЬ

Оформление и получение в течение 2-х часов со склада в г.Киеве.

Предприятие «ТРОПОС»

Тел./факс: (044) 268-10-88.

© 05.95г. «СА»

КОНДИТЕРСКИЕ ИЗДЕЛИЯ
оптом и мелким оптом со складов в Киеве:

конфеты, печенье, вафли, карамель, шоколад, батончики, холодок, жвачки...

Тел./факс (044) 290-02-03.

Производственное предприятие «Восход»

изолирует трубы для газопроводов резино-битумной мастикой в стеклохолсте. Реализует битум строительный, трубы в изоляции различных диаметров (в стоимость изолированных труб входит доставка автотранспортом предприятия на место).

Форма оплаты — любая.
Возможен бартер на сахар, горох фуражный, пшеницу, ячмень, кукурузу.

Тел. (8-044) 240-34-18.
Тел./факс (8-04472) 5-64-36.
Тел. 5-90-90.

Арбітражний суд Черкаської області (Черкаси, бульвар Шевченка, 307) порушив справу № 299/8 про банкрутство МП «Світязь».

Адреса боржника: Черкаська область, м. Сміла, вул. Амурська, 12; р/р 000644016 Промінвестбанку.

Арбитражный суд г. Севастополя (335000, г. Севастополь, пл. Восставших, 6) возбудил дело № 026/4 о признании банкротом частного предприятия «Юнона и авось», юридический адрес которого: 335038, г. Севастополь, ул. Косарева, 6, кв. 27, р/счет 446804 в ИКБ «Таврика».

Организация реализует
ОТХОДЫ БРИКЕТИРОВАННЫХ ЦВЕТНЫХ МЕТАЛЛОВ

- **меди**
- **латуни**
- **бронзы**
- **алюминия**

и другие

Тел. в Луганске
(0642) 52-87-57

Украинско-Латвийская Энергетическая Компания

ДИЗЕЛЬГЕНЕРАТОРЫ
Сварочные агрегаты
Со склада в Харькове

от 8 кВТ до 2,5 МВт(стационарные, передвижные, различной степени автоматизации)

- ❑ ПРОИЗВОДИМ И ПРОДАЕМ
- ❑ ПОЛНОЕ ТЕХОБСЛУЖИВАНИЕ
- ❑ КАПИТАЛЬНЫЙ РЕМОНТ
- ❑ РАССМОТРИМ ВАШИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Харьков, 310103, а/я 4890 ☎ (0572) 33-13-02, (факс) 33-40-66

АО «Апогей» (завод РТИ) изготавливает по заказам:

бесконечные плоские ремни для зернотоков 400×2560, 400×7000, трехслойные зернометатели ЗМ-60, ремни для кормораздатчиков шестислойные; ремни плоские (транспортерные) для жаток ЖРБ-4,2; ЖБВ 4,2; ЖВБ-4,2; ЖВН-6,5; ремни плоские для вертикальных транспортеров типа «Нория» и др.

Бердянск, Запорожской обл.
(06153) тел. 4-18-74. Факс 4-17-10 Телетайп 337751. Курок.

Реклама в газеті «Голос України». Телефон 441-89-34. Факс 449-85-62.

У номер

● *Одеса*

Гальма малої приватизації

Нещодавно відбулася всеукраїнська нарада, присвячена приватизації комунальної власності. У ній взяли участь відповідальні працівники Фонду державмайна України та його регіональних відділень. Відзначалося, що у Києві та Одеській області вже налічується по кількасот приватизованих об'єктів, більш як по сто — у Дніпропетровській, Донецькій і Львівській областях, а ось у Тернопільській — тільки 7, Хмельницькій — 10, Харківській — 15. Чому така різниця? На думку учасників наради, на заваді приватизації комунальної власності залишаються, окрім недосконалості законодавчої бази, причини суб'єктивного характеру: негативне ставлення ряду трудових колективів, серед яких ніхто не веде роз'яснювальної роботи, брак кваліфікованих кадрів у регіональних відділеннях, позиція сторонніх спостерігачів, яку зайняли деякі облвиконкоми. Представники кількох областей, в тому числі й Одеської, поділилися досвідом приватизації комунальної власності. Затим гості відвідали кілька приватизованих об'єктів Одеси.

● *Полтава*

Завчасні приготування

Зацікавлені підприємства та організації Полтавщини готують продукцію для показу й реалізації на Сорочинському ярмарку. З 17 по 27 серпня усі дороги вестимуть у гоголівський край — славнозвісні Великі Сорочинці.

Узяти участь у ярмарку вже зголосилися багато областей України, Росії, Білорусі, районів Молдови, а також округи Болгарії, воєводства Польщі. У Великих Сорочинцях буде відкрито їхні представництва.

Гості ярмарку готують до показу не лише товари, а й концертні програми.

● *Київ*

«Добрик» — символ благополуччя

Фонди Добра та «Як поховати Чорнобильський саркофаг», рух «Всесвіт і врятування людства» спільно з іншими підприємствами, відомствами та діловими людьми проводять всесвітній безперервний конкурс «Добрик Інтернейшнл», а також навколосвітню експедицію «Дніпро—планета Земля-ІІІ».

Щоб привернути увагу світової громадськості до проблем виживання людства, конкурс передбачає розробку проектів з виготовлення зразків іграшок «Добрик» та різноманітних товарів із символікою героя, який приносить землянам щастя, успіх, багатство.

Першою ластівкою конкурсу стала скульптура молодого митця Миколи Зноби під назвою «Перший всесвітній з'їзд звірів, птахів, риб, рослин», яка згодом широко виставлятиметься. У конкурсі можуть узяти участь усі, хто бажає, й надсилати свої вироби за адресою: м.Київ, Фонд Добра, на конкурс.

Урожай-95

Одні жнивують, інші журяться

Уже всі райони Кіровоградщини розпочали збирання ранніх зернових. Збирають здебільшого роздільним методом. На звал скошено більше 70 тисяч гектарів, з них 20 тисяч обмолочено. І хоч темпи збирання постійно зростають, успіхи радують не скрізь. Якщо колективному сільськогосподарському підприємству «Південний Буг» Гайворонського району та їхнім колегам з бурякорадгоспу «Промінь» вручено перші квитанції на проданий державі хліб, то в КСП імені Калініна не знають, чим зібрати 640 гектарів зернових. Жоден з чотирьох комбайнів до роботи не готовий.

Найкраще ж організували жнива в Ульяновському, Голованівському, Вільшанському районах. Тут озима пшениця дає по 30 і більше центнерів з гектара.

Микола ВОЛОК.

Колектив редакції висловлює глибоке співчуття власному кореспондентові «Голосу України» по Херсонській області І. Калиниченку у зв'язку з гіркою втратою — смертю батька

Федора Михайловича.

Крим: сил для порядку достатньо

Коли обстановка в Криму різко загострилася, на півострів з інших регіонів України було введено спеціальні моторизовані військові частини міліції та моторизовані частини спеціального призначення внутрішніх військ — всього близько 600 чоловік. На вулиці було виведено близько 20 бронетранспортерів.

Розпорядження властей на такі дії кримчани та відпочиваючі сприйняли неоднозначно. Та якби власті не відреагували так на масові заворушення, то не відомо, чим би скінчилося. Ситуація в Криму два тижні тому була дуже тривожна. Настільки, що одну з моторизованих військових частин довелося доставляти на півострів екстрено — військово-транспортним літаком.

— Сьогодні ситуація в Криму стабілізувалася і контролюється, — розповів у розмові з нашим кореспондентом заступник командувача внутрішніх військ МВС України Володимир Поважнюк. — Злочинний світ підняв голову не на жарт, а оскільки мафіозні угруповання добре озброєні, голими руками їх не візьмеш.

Виявляється, сьогодні злочинний світ України — це, по суті, велике військове об'єднання. У його розпорядженні — 50 тисяч стволів нарізної зброї. Дані щодо Криму оприлюдненню не підлягають, адже вони могли б зорієнтувати криміногенні сили на небажані для всіх нас дії. Однак те, що за рівнем злочинності Крим вийшов у лідери, сумніву не викликає, що й засвідчили події на сході півострова. Отже, залучення на допомогу органам внутрішніх справ автономії спеціальних моторизованих частин було вкрай своєчасним.

— Сил у Криму сьогодні цілком достатньо і для виконання оперативних завдань, і для забезпечення охорони громадського порядку, — продовжує Володимир Поважнюк. — Додані сили працюють у тісній взаємодії з місцевими правоохоронними органами, проводячи спеціальні операції та рейди — на ринках, вокзалах, у приміських поїздах. За короткий час розкрито більш як тридцять злочинів, вилучено десятки одиниць вогнепальної саморобної газової та холодної зброї. Затримано двоє вбивць та двоє злочинців, яких третій рік розшукує слідство. Якщо у перші дні до міліціонерів у військовій формі населення ставилося підозріло, то тепер ставлення до них змінилося. Кримчани зрозуміли: ми прибули сюди заради їхнього ж спокою і безпеки. Броньовану техніку з вулиць знято, хоч людей у військовій формі ви зустрінете на вулицях часто — вони стежать за додтриманням громадського порядку, адже злочинці, як відомо, поводять себе вкрай зухвало. Серед білого дня у пожвавлених місцях вони можуть відкрити стрілянину. Такого допускати не можна. Люди повинні почувати себе спокійно. Додані сили перебуватимуть у Криму, доки буде потреба у нашій допомозі, а якщо виникне необхідність, то ці сили нарощуватимуться.

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ.

Що турбує

Аварія в Харкові очима фахівців

Урядова комісія ще вивчає причини і наслідки аварії в Харкові. Прес-центр штабу з ліквідації аварії на Диканівських очисних спорудах пропонує ознайомитися з думкою державних служб, покликаних контролювати й ліквідувати наслідки аварії.

Юхим КЛЕЙН, генеральний директор підприємства «Харківкомуночищвод»:

— Скидання неочищених каналізаційних вод до рік басейну Сіверського Дінця – Лопані, Харкова, Уди – справді вимушено робиться. Екстреними заходами обсяг скидання знижено до 50–60 тисяч кубометрів на добу.

Іван КРАТЕНКО, головний санітарний лікар Харківської області:

— Є факти виявлення у ріці Лопань, безпосередньо в місці вимушеного скидання неочищених каналізаційних вод, мікроорганізмів — збудників дизентерії та сальмонельозу. Мікробне число в межах міста підвищене у 20–50 разів, на межі з Донецькою областю – у 2–5 разів. Однак холерний вібріон та патогенна флора в Сіверському Дінці не виявлені, а решта показників чистоти перебувають у гранично допустимій концентрації. Двічі на добу робляться контрольні забори води на хімпроби й бактеріальний аналіз у ріках басейну Сіверського Дінця на території Харківської області, що дозволяє мати повну об'єктивну інформацію про якість річкових вод.

Штаб з ліквідації аварії здійснює комплекс заходів, спрямованих на локалізацію та усунення екологічної напруженості. З Печенізького і Красноосокольського водосховищ каналу Дніпро – Донбас регулярно скидаються води для розбавлення стоків і зниження концентрації шкідливих речовин у ріках басейну Сіверського Дінця. Науковці Українського центру охорони вод запропонували і запровадили унікальну схему біологічного очищення вод в Уді. Вже змонтовано дві лінії біоочищення.

Понад сто тисяч кубометрів каналізаційних стоків відкачують на очисні споруди, де відбувається повний цикл біологічного очищення. Тільки-но нагромадять насосну техніку, буде осушено залиті каналізаційними стоками приміщення головної насосної станції Диканівських очисних споруд, стабільне водопостачання міста буде відновлено протягом 12 годин, а скидання до ріки неочищених стоків припинено протягом наступної доби.

МОЖЛИВО ОБ'ЄДНАЮТЬСЯ

Представники всіх регіонів провели у Києві засідання Центральної ради Соціал-Демократичної партії України.

Головним питанням було обговорення ходу підготовки проекту Програми СДПУ. З доповіддю про політичну ситуацію в державі виступив голова партії, міністр юстиції України Василь Онопенко. Учасники засідання також обговорили питання об'єднання СДПУ з Партією економічного відродження Криму та Кримською партією соціальних гарантій.

Винаходи

ЗМІРКУВАЛИ НА ТРИ МЕДАЛІ

Дві золоті і срібну медалі привезли з міжнародної виставки молодих винахідників науковці Вінницького технічного університету. До речі, єдиного вузу в нашій державі, що на правах асоційованого члена входить до міжнародної організації винахідників зі штабквартирою у Брюсселі.

Із 130 винаходів, репрезентованих на виставці в Румунії представниками з 11 країн Європи і США, лише декілька робіт журі запропонувало внести до міжнародного реєстру. Серед них — прилад «двійковий лічильник» для нетрадиційних систем числення, автор якого — вінничанин Михайло Семенюк. Золотої медалі удостоєна також робота аспірантки Яніни Скорюкової. Обидва науковці, як і срібна медалістка Ольга Назаренко, працюють на кафедрі нарисної геометрії та машинної графіки. Їхній науковий керівник — завідувач кафедри, доктор технічних наук, академік Володимир Кожем'яко не відстав і також привіз з виставки нагороду — золоту міжнародну медаль Генрі Коанда.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.
Редколегія: С. ПРАВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс 449-85-62.
♦ Рукописи не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 358222.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311131.